

Editorial. Editorial / Qüestions de treball. Els arxius comarcals de Ribera d'Ebre i el Pla de l'Estany, pàg. 2 / La salvaguarda de l'arxiu de Josep Puig i Cadafalch (Barcelona, juliol-octubre 2006), pàg. 3 / Noticiari, pàg. 6 / Rerefons, pàg. 27 / Bibliografia, 31 pàg.

Editorial

El retorn del *Llibre de Privilegis* de Palafrugell

El dia 9 d'octubre del 2006, el Conseller de Cultura de la Generalitat, Honorable Ferran Mascarell lliurava a l'Ajuntament de Palafrugell el *Llibre de Privilegis* per tal que fos dipositat a l'Arxiu Municipal de la Vila. Es tancava així un contenciós que tenia les seves arrels en la desaparició d'aquest important còdex a cavall entre la darrer part del segle XIX i primeria del segle XX. La història d'aquest episodi és força documentada: l'erudit local Miquel Torroella s'endugué en préstec el llibre per a dur a terme un estudi per bé que mai no fou retornat i, juntament amb altres béns de la seva propietat, fou venut en subhasta pública pel Jutjat de la Bisbal d'Empordà. D'aquesta manera entrà dins el comerç d'antiguitats fins l'any 1926 en què la Biblioteca de Catalunya el comprà al llibreter barceloní Antoni Palau i Dulcet per tal de salvaguardar-lo, evitar-ne la pèrdua i incorporar-lo a la secció de manuscrits d'aquesta institució.

D'ençà de l'any 1988 l'Ajuntament de Palafrugell havia demanat de manera reiterada la devolució d'aquest llibre amb la finalitat de reintegrar-lo al fons documental del qual prové en el seu origen. Si bé en cap cas es pot discutir la plena propietat del llibre per part de la Biblioteca de Catalunya, és evident que des d'un punt de vista arxivístic i patrimonial el lloc més adient per a preservar-lo i difondre'l és l'Arxiu Municipal de Palafrugell, una institució arxivística, val a dir-ho, modèlica en tots els sentits. Les directrius del Consell Internacional d'Arxius i l'aplicació del principi de provenença aconsellaven també cercar un solució que fes compatible el manteniment de la propietat del llibre per part de la Biblioteca de Catalunya amb el dret dels ciutadans de Palafrugell de recuperar el document més emblemàtic del seu passat col·lectiu. Fruit d'aquesta voluntat de consens, el mes d'octubre se signava un contracte entre el

Departament de Cultura, la Biblioteca de Catalunya i l'Ajuntament de Palafrugell per a la cessió en comodat del Llibre de Privilegis de Palafrugell. Amb aquest acord es tanca un contenciós que ha durat prop de vint anys i s'acorda que l'Arxiu Municipal de

Palafrugell, en tant que secció de l'Arxiu Comarcal del Baix Empordà, pugui acollir aquest document cabdal per a la història de Palafrugell i posar-lo a disposició de tots els ciutadans i estudiosos.

Qüestions de treball

Els arxius comarcals de Ribera d'Ebre i Pla de l'Estany

Mariona Corominas, cap de l'Àrea de Coordinació General d'Arxius

Ja estan a punt per a la seva posta en funcionament els arxius comarcals de Ribera d'Ebre i el del Pla de l'Estany. Amb aquests dos equipaments la Xarxa d'Arxius Comarcals comptarà, d'aquí a poc, amb 33 arxius comarcals distribuïts per tot Catalunya.

L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre es va iniciar l'any 2003 quan el ple de la corporació municipal de Móra d'Ebre cedia un terreny situat al carrer Antoni Gaudí, núm. 21, al Departament de Cultura per a la construcció de l'arxiu comarcal. L'edifici és obra de l'arquitecta Meritxell Inaraja, qui a partir dels criteris funcionals de l'arxiu ha dissenyat un edifici molt modern, amb els espais i el mobiliari adequat per a la gestió i funcionament. L'edifici té una superfície de 1.570 m² i és de tres plantes. A la principal hi ha els serveis d'atenció als usuaris amb una sala de consulta i una sala polivalent per a les activitats de difusió de l'arxiu, a més de les zones de treball on hi hauran els despatxos del personal, la sala de classificació, la de recepció de la documentació i la de desinfecció, entre d'altres. A les plantes superiors hi ha els dipòsits amb els compactus per a conservar un total de gairebé 10 km de documentació. També compta amb una sala especial per a la conservació de documents en gran format i també una altra,

climatitzada, per a la conservació dels documents en suport sensible com són les imatges. L'import total de la construcció i mobiliari de l'arxiu ha estat de 2.320.803 euros.

Així mateix, l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany també està a punt per a començar el seu funcionament. Es va iniciar l'any 2000 i està situat en el claustre del monestir de

Claustre de l'antic monestir de Sant Esteve de Banyoles

Sant Esteve de Banyoles, originari del s. ix. L'obra de rehabilitació i adaptació és de l'arquitecte Jeroni Moner, qui ha aconseguit integrar perfectament la distribució d'uns espais que han de complir les funcions pròpies

d'arxiu comarcal dins un edifici que es va construir amb una funció ben diferent. El pressupost total de l'obra ha estat de 1.120.400 euros i ocupa les dues plantes superiors del claustre de forma que els diferents espais segueixen la superfície típica que personalitza aquest recinte, per la qual cosa la pròpia construcció afavoreix una bona entrada de llum a les zones públiques i de treball. Disposa també, a l'igual com en el cas de l'arxiu comarcal anterior, de les sales de treball i d'atenció als usuaris. Els dipòsits de documentació poden custodiar més de 5 km, a més de les sales especials per a conservar la documentació de grans formats i de suports especials. Una de les peculiaritats d'aquest arxiu és que s'ha dissenyat, a més, una sala especial per a conservar l'escriptorium original dels monjos que vivien i treballaven en el monestir; aquesta sala de reduïdes dimensions s'ha adequat en una cantonada del claustre i al costat d'un dels dipòsits i representa un bell

record de la història del monestir de Sant Esteve de Banyoles.

Les funcions que hauran de complir aquests dos equipaments arxivístics són les de facilitar el servei d'organització i de custòdia de la documentació produïda en aquestes comarques. Així els arxiviers s'hauran d'ocupar de la documentació produïda pels òrgans de la Generalitat de Catalunya en el territori, els ajuntaments de Móra d'Ebre i de Banyoles, els consells comarcals i d'altra patrimoni documental produït en aquestes circumscripcions territorials. En aquest marc es varen signar en les respectives comarques, un conveni de col·laboració per a la gestió de l'arxiu comarcal entre l'ajuntament cap de comarca, el consell comarcal i el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació per tal de contribuir en l'organització i funcionament de l'arxiu comarcal i vetllar per la producció documental de les institucions i entitats de les comarques.

La salvaguarda de l'arxiu de Josep Puig i Cadafalch (Barcelona, juliol-octubre 2006) R. Planes i Albets

La importància de l'arxiu personal de Josep Puig i Cadafalch (Mataró, 1867 - Barcelona, 1956), era bon tros més intuïda que no pas coneguda. Els anys 1989-90 fou organitzada l'exposició *J. Puig i Cadafalch: l'arquitectura entre la casa i la ciutat* (Barcelona, Fundació La Caixa i Col·legi d'Arquitectes de Catalunya). S'hi va poder veure una remarcable mostra de dibuixos i plànols de la seva obra arquitectònica, seleccionada per Judith Roher, comissària de l'exposició, a qui la Sra. Lluïsa Cunill i Puig havia deixat fer una àmplia tria dins el conjunt de plànols i dibuixos que Josep Puig i Cadafalch aplegà en una

estança dels baixos de la seva casa de Barcelona. Fou només un tast d'un arxiu que, tenint present la dimensió de l'obra del seu productor, semblava del tot que podia de ser important de debò.

El 25 de setembre del 2003, l'Arxiu Josep Puig i Cadafalch fou inclòs dins el Catàleg del Patrimoni Cultural Català. Havia estat una mesura preventiva -molt efectiva- també emesa per l'interès i la preocupació manifestada per diversos sectors de la societat civil quant a la conservació i el manteniment de la integritat d'aquest arxiu.

Els contactes del Departament de Cultura amb els descendents i hereus de Josep Puig i Cadafalch pel que fa, concretament, a l'arxiu, reculen als anys noranta del segle passat, però ha estat enguany que, finalment, s'ha pogut posar les bases per a una solució òptima que s'ha de traduir en la seva incorporació al patrimoni públic.

Del 5 de juliol al 23 d'octubre, des de la secció de Projectes i Protecció Documental de la Subdirecció General d'Arxius, s'ha procedit a la identificació, la sumària descripció i la valoració de l'arxiu de Josep Puig i Cadafalch, i també a la formació d'unitats d'instal·lació per al seu correcte trasllat. El 23 d'octubre fou ingressat a l'Arxiu Nacional de Catalunya i, el 6 de novembre, públicament presentat pel conseller de Cultura, Sr. Ferran Mascarell, i pel conseller de Política Territorial i Obres Públiques, Sr. Joaquim Nadal, president en funcions de la Generalitat de Catalunya.

L'Arxiu Josep Puig i Cadafalch es caracteritza per la seva extraordinària riquesa i, també, per la seva complexitat documental. La part més important i abundosa és la formada pels documents personals de Josep Puig i Cadafalch, ara bé, també tingué molta cura de conservar els que li pervingueren dels seus avantpassats, que reculen a mitjan segle XVII i, poc o molt, utilitzà a les seves *Memòries* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003). També en forma part el fons personal literari de Dolors Monserdà de Macià (1845-1919), la seva sogra, i el de l'artista Enric Monserdà i Vidal (1850-1926), germà de l'escriptora. Enric Monserdà acabà vivint a la casa de la seva germana i de Josep Puig i Cadafalch, situada a l'Eixample de Barcelona, la qual cosa ho explica.

L'Arxiu Josep Puig i Cadafalch també destaca per la seva completesa. Han de ser pocs els documents que, al llarg dels anys, s'hagin perdut o dispersat. Josep Puig i Cadafalch era plenament conscient del valor d'aquests documents i fins ens deixà constància de la seva preocupació per la seva conservació. En el context de la guerra de 1936-1939, en què hagué de marxar de Barcelona, deixà escrit el seu neguit per "la possible destrucció dels meus llibres, dels meus papers" i, tam-

bé, al seu retorn, que "uns amics han salvat la meva llibreria", terme que cal llegir en sentit ampli, és a dir, contenint també l'arxiu (*Memòries*, p. 360, 374).

Aquesta valoració i preocupació per la conservació dels documents resta especialment palesa pel que fa a les vicissituds del que ha estat anomenat el seu "arxiu polític". Josep Puig i Cadafalch col·laborà intensament amb Enric Prat de la Riba en tota l'obra de govern desplegada per la Mancomunitat de Catalunya i, a la seva mort (1 agost 1917), el succeí a la Presidència. Fou president de la Mancomunitat de Catalunya fins que fou anorreada pel dictador Miguel Primo de Rivera, l'any 1923. Segons que ell mateix va escriure, "El 24 [de desembre del 1923], deixava jo el meu càrrec en mans del vicepresident de la Mancomunitat senyor Estapé... Per a deixar d'ésser temporalment un súbdit, empenia el camí de l'estudi. El dia 26, professor d'una Universitat inexistent, disfressat de savi, la màquina fotogràfica al coll i l'àlbum a la mà, començava la nova vida, tot corrent l'àrea geogràfica del primer art romànic" (*Escrits d'arquitectura, art i política*, p. 191).

Quan, el 14 de setembre del 1923, Miguel Primo de Rivera marxà a Madrid, cridat per Alfons XIII per constituir el directori militar, Josep Puig i Cadafalch havia anotat: "Jo, mentrestant, feia guardar en lloc segur, el meu arxiu particular de president de la Mancomunitat". Una prevenció com aquesta denota els dubtes que el president deuria tenir sobre el futur immediat de la institució i la mateixa conservació d'aquests documents. Ara sabem que els féu desar a les golfes de la seva casa, en una estança disfressada per una paret falsa de fusta, on els trobarem el dia 20 de juliol exactament com havien estat guardats feia més de vuitanta anys. En total, 150 capsos d'arxiu que també contenen els documents que Enric Prat de la Riba tenia al despatx de casa seva i que, l'any 1917, Josep Puig i Cadafalch havia fet retirar.

La part de l'Arxiu J. Puig i Cadafalch corresponent a la seva activitat professional és formada per un total de 217 capsos d'arxiu, 28 carpetes de gran format i 386 rotlles. Hi és representada tota la seva obra com a

arquitecte, contenint també els seus manuscrits sobre art medieval, les seves llibretes de dibuixos, la seva correspondència, el seu arxiu fotogràfic, etc. Els documents més de caràcter patrimonial i familiar omplen 35 capsas d'arxiu; el fons de Dolors Monserdà, 15 capsas d'arxiu; i, el d'Enric Monserdà, 4 capsas d'arxiu i dues carpetes.

El gran volum de l'Arxiu Josep Puig i Cadafalch i les especials característiques dels seus documents, tant externes com internes, determinen que el seu tractament arxivístic i la seva descripció hagi de ser una tasca laboriosa. Mentre no hagi estat portada a terme, la seva consulta no serà possible.

Josep Puig i Cadafalch a la seva casa d'Argentona (1942),
per Joaquim Mascaró Vinyets
(ANC, Arxiu Josep Puig i Cadafalch)

Noticiari

Subdirecció general d'Arxius

Convenis de cooperació amb l'Uruguai i amb la República Dominicana

El Pla d'actuació de la Subdirecció General d'Arxius contempla, entre els seus eixos d'acció, promoure la projecció internacional de l'arxivística catalana, potenciant-ne la presència en iniciatives i projectes internacionals de relleu i establint canals de comunicació i d'enriquiment professional amb institucions i arxivers d'arreu del món. Dins d'aquest eix d'actuació cal situar els dos convenis de col·laboració que subscriu la SGA amb el Govern de la República Oriental de l'Uruguai i amb la Secretaria d'Estat de Cultura de la República Dominicana. Ambdós convenis estableixen un marc general d'actuacions per l'intercanvi i la cooperació tècnica i professional en l'àmbit dels arxius i la gestió documental que el mateix text del conveni preveu que s'organitzin en plans anuals de treball i projectes de realització conjunta. Així mateix s'hi acorda intercanviar periòdicament informació sobre encontres tècnics; referida a les legislacions nacionals, normes tècniques, procediments de treball, informes de recerques, articles i memòries; i l'organització de programes de formació. La Subdirecció General d'Arxius supervisarà, conjuntament amb la direcció de l'Archivo General de la Nación de l'Uruguai, i la direcció general de l'Archivo General de la Nación de la República Dominicana, l'acompliment dels respectius convenis.

El Centre de Recursos Arxivístics de Catalunya (CRAC)

El fons del CRAC, un important aplec de bibliografia arxivística catalana i internacional reunit al llarg d'anys, ha estat instal·lat en un nou estatge del Palau Moja, dins la seu de la Subdirecció General d'Arxius. Aquesta nova instal·lació va aparellada amb la revisió i actualització del seu inventari i l'organització d'un sistema d'accés i consulta que ha de resultar molt més efectiu, tant en línia com presencialment. Té cura d'aquests treballs na Cristina Castell, bibliotecària adscrita a la SGA, que també atén les consultes sobre els fons.

Adquisicions

La Subdirecció General d'Arxius ha comprat, en base al pressupost d'enguany, els següents documents històrics: 6 pergamins solts (Baix Empordà, Barcelonès, Vallès Occidental, segles XIV-XVII), un aplec de documents de la família Rich (Girona, segles XVII-XVIII), un llibre de notes de

Magí Madolell, esparter de Barcelona (1807-1833), 6 projectes de Narcís Josep Maria Bladó, arquitecte del districte de Vic (1863-1866), el llibre *Registro de personal de oficinas. Barcelona de la Companyia Transatlàntica (1881-1924)* [hi figura Mn. Jacint Verdaguer com a "capellà inspector", 1884], un llibre d'actes de l'Escola Municipal d'Arts i Oficis de Gràcia, tom II (1897-1939), 41 postals de la família Freixas (Vilafranca del Penedès, 1911-1961), 55 cartes privades trameses, l'any 1937, per la família Hernández des de Barcelona, 10 cartes privades dels anys 1937-38, 23 lots de la subhasta celebrada a Barcelona, el 29 de juny, per l'empresa Soler y Llach, consistents, en la seva major part, en documents i impresos de la guerra de 1936-1939 i 9 cartells dels anys de la II República.

75è aniversari dels arxius històrics provincials

Per tal de commemorar el 75è aniversari de la publicació del Decret de 12 de novembre de 1931, mitjançant el qual es creaven els arxius històrics provincials, es va celebrar una Jornada Tècnica a Madrid. Organitzada per la Subdirecció de Archivos Estatales, en aquesta jornada es van pronunciar diverses ponències entorn del seu origen i evolució, les especificitats dels seus usuaris i una proposta de comissions de treball per tal d'avançar en el tractament dels fons i la revitalització d'aquests centres. L'acte va comptar amb la presència de bona part dels directors dels arxius històrics provincials. En representació de Catalunya hi varen assistir el Subdirector General d'Arxius i els directors dels arxius històrics provincials de Girona i Tarragona.

Els arxivers catalans al subcomitè de l'AENOR

El dia 23 d'octubre de 2006 es va celebrar a la seu d'AENOR la reunió de constitució del Subcomitè tècnic 1 (SC1) de "Gestió de documents i aplicacions". Aquest SC s'integra en el Comitè Tècnic de Normes 50 (CTN 50) d'AENOR. L'origen del SC 1 es remunta a l'any 2003 quan es crea un Grup de Treball del CTN 50 sobre gestió de documents. Aquell grup el formaven en un primer moment

8 membres entre els quals ja era present un representant del Servei d'Arxius. El grup va tenir com a primer objectiu l'adopció de la norma ISO 15489 *Informació i documentació- gestió de documents*, com a norma UNE. El resultat d'aquest treball ha cristal·litzat en la publicació enguany de la primera part d'aquesta norma UNE i, previsiblement, en poc temps de la segona part. Val a dir que la norma ISO 15489 ja va despertar l'interès del Servei d'Arxius l'any de la seva publicació, 2001, organitzant una jornada de presentació de la norma oberta a tots els professionals dels arxius de Catalunya.

La creació d'un SC permet fixar millor l'àmbit de competència de la seva activitat i té l'encàrrec genèric de realitzar l'estudi permanent d'una o diverses parts del seu programa de treball. Així l'àmbit d'activitat de l'AEN/CTN50/SC1, segons consta en la memòria de creació del SC és la normalització de les pràctiques relatives a la gestió de documents que assegurin l'existència d'informació fiable i serveixin com a evidència de les activitats que es realitzen en tot tipus d'organitzacions. Incloent-hi, també, les especificacions per a les solucions tècniques que deuen existir per a la gestió dels documents electrònics. S'exclou expressament de l'àmbit d'actuació d'aquest SC la gestió de les publicacions digitals i la seva forma de gestionar-les als centres de documentació i biblioteques, essent aquesta una matèria del CTN 50. L'AEN/CTN50/SC1 és mirall oficial dels comitès internacionals ISO-TC46/SC11. *Records management and archives* i d'ISO-TC 171 *Document management applications*.

Els membres de l'AEN/CTN50/SC1 són representants de diverses Administracions públiques, associacions d'arxivers, empreses consultores i de software així com representants d'universitats. Cada entitat només té un vot, encara que puguin assistir a les reunions i participar en els treballs més d'una persona d'aquella entitat. En el cas de Catalunya hi té representació la Subdirecció General d'Arxius de la Generalitat de Catalunya i l'Associació d'Arxivers de Catalunya. Ambdues institucions amb dos representants cadascuna. En la reunió es van escollir la presidència, vice-presidència i secretaria. També es van aprovar els grups de treball (WG), l'àmbit d'actuació dels quals es correspon amb WG internacionals.

La presidència l'assumeix Joaquim Llansó, representant de l'Associació d'Arxivers de Navarra i la Vice-presidència Carlota Bustelo, de l'empresa Inforarea. Atès que es va enregistrar un empat a vots, als dos anys s'intercanviaran els càrrecs. La secretaria anirà a càrrec de la Subdirecció General d'Arxius Estatals del Ministeri de Cultura. Aquest fet es pot valorar positivament atès que permetrà garantir la gestió del SC1 en l'actual fase de creixement.

Finalment indicar que els grups de treball actius són: WG1: Metadades; WG2: Documents electrònics: formats, conservació, intercanvi, compulsa, digitalització; WG3: Terminologia; WG4: Avaluació de resultats: indicadors i avaluació del rendiment; WG5: Revisió 15489 i WG6: Anàlisis dels processos de treball..

La Subdirecció General d'Arxius coordina el WG 6 (anàlisi de processos de treball) i té un representant al WG 2 (documents electrònics). L'Associació d'Arxivers de Catalunya té un representant al WG 1 (Metadades) i al WG 5 (revisió ISO 15489). L'objectiu ha estat que representants de les dues institucions (Subdirecció i Associació) estiguin presents en grups distints de forma que ens permeti en tot moment actuar coordinadament.

Noves taules d'avaluació documental

En el DOGC número 4745 de 23 de novembre de 2006 s'ha publicat l'ordre del Conseller de Cultura CLT/482/2006 de 20 de setembre, per la qual s'aproven i modifiquen taules d'avaluació documental. Volem destacar que aquesta Ordre inclou disposicions sobre sèries documentals dels diversos arxius públics de Catalunya (Universitats, Generalitat de Catalunya i Administració local). També, en el cas de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, s'ha inclòs un canvi en l'atribució d'una taula d'avaluació documental ara, no es fa referència al nom d'una conselleria concreta sinó al departament competent en una determinada matèria. Així doncs, no cal actualitzar les taules en cas de reestructuracions orgàniques. Finalment destacar que la modificació de les taules d'avaluació documental codis 38 i 39, manaments de pagament i d'ingrés de l'Administració local, ha eliminat el mostreig cronològic vigent.

El Pla de Formació 2007

El nou Pla de formació 2007 ha apostat per la mateixa línia de formació que l'any anterior; en especial s'ha volgut aprofundir en l'estudi dels elements que conformen els sistemes de gestió documental i la seva aplicació en l'organització administrativa. També, a més dels cursos que incideixen plenament en els coneixements de la metodologia arxivística, s'han programat cursos sobre la conservació de la documentació, com és el curs sobre les tècniques de preservació dels fons e igualment sobre els procediments de conservació de col·leccions d'imatges. En el mateix marc s'ha preparat una línia de formació específica referida a la comunicació amb els usuaris per tal que permeti als arxivers oferir un servei d'atenció als ciutadans més eficaç i àgil.

La formació continuada ha d'oferir els coneixements i les pràctiques més novadores de la metodologia arxivística als arxivers per tal d'anar incorporant millores en les tècniques de la ges-

tió documental i l'organització dels arxius. A l'igual com en el Pla de formació del 2006, enguany també s'ha organitzat la formació especialitzada en col·laboració amb l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC) i en alguns cursos també, amb l'Associació d'Arxiviers de Catalunya (AAC).

Arxiu Nacional de Catalunya

Catalogació del fons bibliogràfic Jordi Ventura i Subirats

L'Arxiu Nacional de Catalunya ofereix un nou instrument de descripció bibliogràfic, es tracta del catàleg del fons bibliogràfic Jordi Ventura i Subirats.

El fons Jordi Ventura i Subirats ingressà a l'Arxiu Nacional de Catalunya l'any 2000. Està integrat per la biblioteca, ja tractada, i per la documentació produïda i aplegada per Jordi Ventura, fruit de la seva activitat professional. Jordi Ventura i Subirats va néixer a Barcelona l'any 1932 i va morir el 1999. Historiador i diplomata en ciències empresarials, doctor en història i llicenciat en periodisme, paleògraf i publicista. Realitzà estudis a Barcelona, Estats Units i França. Fou professor de la Universitat de Barcelona i membre de l'Institut d'Estudis Occitans. S'especialitzà en catarisme i qüestions valdeses, fent aportacions substancials al coneixement d'aquestes matèries. Algunes de les seves obres més rellevants són: *Pere el Catòlic i Simó de Montfort* (1960), *Alfons el Cast, el primer comte-rei* (1961), *Els heretges catalans* (1963), *Els catalans i l'occitanisme* (1964) i *Inquisició espanyola i cultura renaixentista al País Valencià* (1978), entre altres. Entre els anys 2004-2005 es catalogà el fons bibliogràfic, un total de 5500 registres. Entre les matèries més destacades que conté el fons citem: catarisme, cristianisme, judaisme i altres religions (com la religió mormona), nazisme, cultura i literatura occitanes, llengües minoritàries, història de la inquisició, maçoneria, nacionalisme, socialisme, economia i història de Catalunya. Moltes d'aquestes monografies estan editades a l'estranger i hi ha un grup important d'obres escrites en anglès (especialment de temàtica sobre religions, catarisme i història). L'ingrés d'aquest fons bibliogràfic a l'Arxiu Nacional de Catalunya té un gran valor no tant sols pel contingut del fons sinó perquè en molts casos, reuneix monografies que no es troben en cap altra biblioteca del país. Per consultar els fons bibliogràfic de l'Arxiu Nacional de Catalunya cal accedir a la pàgina web beg.gencat.net.

Ingrés del fons documental reproduït del bisbe Pere Casaldàliga

El propassat 2 d'octubre, el conseller de Cultura va presidir l'acte de lliurament a l'Arxiu Nacional

de Catalunya dels fons documentals reproduïts per Pere Casaldàliga i Pla i de la Prelatura de Sant Fèlix d'Araguaia. El lliurament fou realitzat pel Rvdm. Sr. Leonardo Ulrich, bisbe de Sant Fèlix d'Araguaia (Mato Grosso, Brasil) i successor de Casaldàliga en aquella prelatura. Amb l'acte culmina el projecte de l'ONG Arxiviers sense Fronteres de digitalitzar els fons de la prelatura, inclosos els documents de l'arxiu personal de Pere Casaldàliga, entre els anys 1968 i 2002. El projecte s'ha realitzat amb el suport econòmic de la Generalitat de Catalunya. La tasca realitzada per Arxiviers sense Fronteres fou demanada pel propi Pere Casaldàliga, com a mesura de preservació d'un fons documental molt important per a la història de l'Església, del moviment indígena del Mato Grosso i de l'acció pastoral del bisbe. El fons ha estat classificat i descrit pel propi personal de la prelatura sota la supervisió del propi Pere Casaldàliga i està organitzat en dos fons i 10 sèries. Del fons oficial de la prelatura, la documentació més interessant és la que està classificada en les sèries A i B: erecció de la prelatura; nomenaments; organització administrativa; ordenacions de sacerdots i diaques; escrits, sermons i discursos de Pere Casaldàliga; correspondència; cartes de solidaritat i amenaces; conflictes socials; visites pastorals; assemblees populars; actes de reunions dels equips pastorals; repressió i arbitriats policials; indígenes de l'ètnia Tarirapé, etc. El fons particular de Pere Casaldàliga està integrat per la seva correspondència, dossiers de treball sobre temes d'interès del bisbe, llibres i escrits, articles i publicacions. Arxiviers sense Fronteres ha lliurat 65 bobines de microfilm (còpia de seguretat) i 18 DVD (còpia de consulta) que s'integraran en l'arxiu de complement de l'ANC. L'accés dels investigadors al fons es realitzarà d'acord amb els terminis legals que estableix la llei d'arxius i documents.

Exposició Josep Franch Clapers a Belgrad

El dia 14 de setembre de 2006 va tenir lloc al Museu d'Història de Iugoslàvia (Belgrad) l'acte oficial d'inauguració de l'exposició "Espanya 1936-1939. Homenatge als brigadistes internacionals iugoslaus de la guerra civil". En representació del Departament de Cultura de la Generalitat hi van assistir el subdirector general d'arxius, Ramon Alberch, i el director de l'Arxiu Nacional de Catalunya, Josep Maria Sans i Travé. L'exposició ha estat produïda pels Amics de les Brigades Internacionals amb el suport de l'Associación "Archivo Guerra y Exilio" (AGE), l'Arxiu Nacional de Catalunya, l'Ambaixada d'Espanya a Sèrbia i la Fundación Pablo Iglesias. A través de cartells i fotografies, principalment, la mostra narra l'epopeia del centenar de joves iugoslaus que van lluitar a favor de la República entre 1936 i 1938. Es tracta de la primera exposició que s'ha fet a l'estranger sobre els brigadistes internacionals i a la seva inauguració hi van assistir unes 500

persones. Durant el mes de novembre es trasllada al Museu de Vojvodina de la ciutat de Novi Sad i després retornarà a Catalunya. L'exposició està integrada per una part artística, atès que s'hi exhibeix part de l'obra de dos artistes que van viure directament la guerra civil i les seves conseqüències: el pintor iugoslau Djorje-Andrejevic Kun, brigadista internacional i lluitador antifeixista, i el pintor català Josep Franch Clapers. Del primer es pogué veure diversos gravats sobre els camps de concentració del sud de França en els anys 1939 i 1940. Les vides d'aquests dos artistes tenen un eix en comú, el compromís de la lluita contra el feixisme i a favor de la llibertat. Kun plasmà en els gravats de l'àlbum "Per la llibertat" (1939) el dramatisme de la societat espanyola en els anys de la guerra i Franch Clapers copsà de forma extraordinària les dures condicions de vida dels exiliats internats a Argelers i Gurs. Aquesta mostra conjunta és un símbol de l'agermanament dels pobles en la defensa de la llibertat i els drets humans.

Catalogació dels expedients de la sèrie general de la Junta de Museus de Catalunya

El mes de setembre s'ha iniciat la catalogació dels expedients de la sèrie general del fons de la Junta de Museus de Catalunya. La documentació d'aquests expedients complementa la consulta de les actes de la Junta i ens permet resseguir exhaustivament la política d'adquisicions de la Junta de Museus, alhora que també aporta moltes dades relatives a les donacions d'obres d'art realitzades per particulars. Amb tot, cal remarcar que la riquesa d'aquesta sèrie va molt més enllà del que acabem d'esmentar i hi podem trobar documentació singular de gran interès relativa a altres aspectes. Aquest seria el cas de l'expedient generat arran de l'exhibició de la Patum de Berga al recinte del Poble espanyol de Barcelona, els dies 22 i 23 de juny de 1932. Aquestes celebracions, la segona de les quals es va fer coincidir amb la revetlla de Sant Joan, estaven organitzades pel Museu d'Art Popular i van comptar amb la participació del folklorista Joan Amades. Properament es digitalitzarà aquest expedient i tots els altres que conformen la sèrie com a pas previ per a possibilitar la seva consulta en línia a través del lloc web de l'ANC.

Els expedients de qualificació d'activitats classificades

El 14 de setembre de 2006 l'Arxiu Central de Medi Ambient va transferir a l'ANC 10.649 expedients de la sèrie *qualificació d'activitats classificades* -82,6 metres- generats entre 1985 i 1988 per la Comissió Territorial d'Indústries i Activitats Classificades de Barcelona del Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya i que en aplicació de la TAD 183 són de conservació permanent. A petició dels ajuntaments, aquesta Comissió territorial informa sobre l'adequa-

ció de les activitats que puguin incidir en l'entorn ambiental i provocar danys a les persones i béns, per ser molestes, nocives, insalubres i/o perilloses. L'informe de la Comissió és vinculant per als ajuntaments a l'hora de concedir o denegar a les empreses la llicència municipal d'obertura d'activitat. Segons el catàleg en base de dades lliurat per l'Arxiu Central, del total d'expedients transferits, 48,5% corresponen al sector industrial, 14,5% comerç i serveis, 14% espectacles i de lleure, 2% agricultura i ramaderia, 1,5% sector energètic, 1% gestió de residus, 0,5% sector miner i el 18% altres activitats.

Renovació del Certificat de Qualitat d'acord amb la Norma ISO 9001:2000

Els dies 29 i 30 de novembre l'empresa de certificació GLOBAL va realitzar una Auditoria de Recertificació al Sistema de Gestió de la Qualitat implantat a l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) i la seva adequació a la Norma ISO 9001:2000: *Sistemes de gestió de la qualitat. Requisits*. L'auditor va emetre un Informe favorable d'auditoria i va recomanar la renovació del Certificat de Qualitat que l'ANC va obtenir el mes d'abril de l'any 2004. Amb la recertificació es consolida el Sistema de gestió de la qualitat de l'ANC i acredita que el seu sistema de qualitat compleix els requisits que estableix la Norma ISO 9001:2000. L'ANC continua centrant els seus esforços en el manteniment dels elements clau de la qualitat total i en la filosofia que persegueix la Norma ISO 9001:2000, és a dir, activitats enfocades a processos, orientades a la satisfacció dels clients i dirigides a la introducció de la millora contínua de la gestió. El compromís de la direcció i la col·laboració i implicació del personal de l'ANC han estat bàsics per assolir la recertificació.

Arxiu Central del Serveis Territorials de Barcelona del Departament d'Economia i Finances

Implementació d'un Sistema de Gestió als Serveis Territorials de Barcelona i a la Direcció General de Tributs

Després de la incorporació d'una arxivera al capdavant de l'Arxiu, s'ha iniciat la implementació del SGGDA en aquests Serveis Territorials i a la Direcció General de Tributs ubicada també a la mateixa seu.

Una de les primeres actuacions que s'han dut a terme ha estat regular el procediment a seguir per a efectuar les transferències de documentació a l'Arxiu Central. Així doncs, des del mes de maig, s'utilitzen els fulls de transferència de documentació com un element bàsic de relació amb l'Arxiu Central del Serveis Territorials. El següent pas va estar una sessió informativa dirigida als diferents responsables de les unitats adminis-

tratives dels serveis territorials, en la qual també va participar el Cap de la Secció d'Innovació Tecnològica i Gestió Documental de la Subdirecció d'Arxius, als quals se'ls va presentar les directrius bàsiques del SGGDA i el calendari de treball a seguir. Recentment, s'ha dut a terme una primera edició d'un curs sobre el SGGDA destinat als responsables dels arxius de gestió del Serveis Territorials i de la Direcció General de Tributs. Durant el mes de novembre es farà una segona edició d'aquest curs.

Arxiu Central del Departament d'Universitat i Recerca

Ingressa el fons Artur Bladé i Font

Durant el passat mes de setembre va ingressar a l'Arxiu central de la Secretaria d'Universitats i Recerca la documentació produïda pel senyor Artur Bladé i Font (Benissanet, 1932) al llarg de 20 anys per l'activitat professional desenvolupada a la Generalitat de Catalunya (1982-2003), i lligada als àmbits de la recerca i les relacions internacionals. L'actuació sobre aquesta documentació ha estat realitzada per personal de l'arxiu entre els mesos de maig i agost de 2006 i ha significat l'organització de la documentació corresponent a la participació en consells i comissions i a la correspondència amb universitats catalanes i organismes científics, tot deixant testimoni del que ha estat l'evolució de la recerca a Catalunya en aquests últims 25 anys.

Arxiu Comarcal de l'Alt Camp

Ingressos

L'Ajuntament de Cabra del Camp ha ingressat els fons de l'Ajuntament (1688/1980), del Jutjat de pau (1843/1978) i de la Junta Local del Movimiento (1949/1970), en total uns 25 ml, que han estat descrits sumàriament en un inventari que conté 881 registres informàtics. El senyor Joan Maria Rius Serra ha ingressat un plànol de Valls acolorit que mesura 123 x 71 cm i es pot datar entre 1851 i 1881.

Digitalització de la premsa local

Dins del projecte de digitalització i reconeixement per OCR de la premsa local anterior a 1939 previst pels anys 2005-2007, s'ha dut a terme la digitalització de 7 capçaleres més: *Acció Comarcal* (1925/1931), *El Eco de Valls* (1883/1891), *El Porvenir* (1899/1908), *El Temps* (1931-1936), *Juventut, per la fe i per la pàtria* (1919/1936), *La Veritat* (1907/1916) i *Treball* (1933/1938).

Presentació d'un llibre sobre Bràfim

El dia 10 de setembre es va presentar el llibre

Bràfim. De l'esfondrament de l'imperi colonial espanyol a la caiguda de la dictadura de Primo de Rivera (1898-1930), de l'autora Judit Ciurana Prast, que obtingué la XIII beca d'investigació atorgada pel Consell Comarcal de l'Alt Camp i l'Arxiu Històric Comarcal de Valls l'any 2003.

Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà

Ingrés de documents de l'Ajuntament de Capmany

El passat mes de juny l'Ajuntament de Capmany procedí a realitzar una segona transferència de documentació municipal (1882/1991) composta per 51 capsos i 92 volums, que sumen set metres lineals, els quals s'han descrit degudament i incorporat a l'inventari general d'aquest fons. També s'han ingressat dues capsos arxivadores més del fons del Jutjat de Pau (1889/1991).

Altres ingressos

L'associació de Malalts de Figueres ha procedit a dipositar un plec de documentació dels seus primers anys (1955-1980); el fons de la família Gironella-Roig del Port de la Selva té dues capsos més (1817/1955) amb quinze fotografies familiars acolorides (1910-1924); s'ha reproduït un llibre d'actes de la Sociedad Recreativa de Vilamaniscle (1942-1970); l'associació de Familiars Represaliats pel Franquisme ha cedit 78 expedients de consells de guerra de persones altempordaneses processades.

Presentació d'un receptari de pastisseria del final del segle XVIII

La família Godoy de Figueres va donar, fa uns quants anys, a l'ACAE dos llibres mestres manuscrits que havien estat propietat d'un avantpassat seu, l'adroguer Pelegrí Estiu establert a Figueres al final del XVIII. Aquest tipus de llibres eren molt corrents a les botigues d'oficis on s'apuntaven les composicions d'adrogueria, confiteria, rebosteria, licorera, cereria, remedia varia, que distribuïa, venia i conferia als seus establiments. Des de l'edat mitjana no existia una clara diferenciació entre adroguers, especiers, apotecaris, cerers i confiters que podien preparar tant medicines, com xarops, ungüents i cataplasmes, però també s'assimilaven als candellers, especiers i sucrers quan es tractava de fabricar candeles, ciris, neules i torrons. En conjunt, ofereix una imatge molt viva i contrastada del que eren aquests coneixements, el seu comerç a la menuda i quines especialitats es consumien a l'Alt Empordà, en el pas del segle XVIII al XIX. Completa el recull unes curioses receptes o guariments mèdics. Ha estat editat per Curbet Edicions de Girona, essent els autors de la transcripció i estudi introductor al món dels receptaris l'Erika Serna i Pep Vila.

Exposició 150 anys del Casino Menestral Figuerenc

Amb el títol de “Casino Menestral: 150 anys fent i difonent cultura i lleure” es va inaugurar el 5 d’octubre una exposició a la Biblioteca Fages de Climent de Figueres, la qual va romandre oberta durant tot el mes. Composta per quinze panells es va donar a conèixer la rellevància històrica i cultural que ha tingut l’entitat al llarg d’un segle i mig, alhora que també informava de les activitats que porta a terme a l’actualitat. Aixopluc de nombroses iniciatives particulars organitzades en seccions, hi ha passat bona part de la convivencialitat empordanesa, si més no figuerenca, o aquella que els figuerencs volien tenir a l’abast. L’ACAE ha servit de suport en el recull d’imatges particulars dels socis del Casino que, desinteressadament, han permès reproduir digitalment 245 fotografies que ha il·lustrat els plafons de l’exposició, a més de passar a ser un important material gràfic aplegat per a altres usos.

Monografia del ministre Joan Tutau i Vergés

El 13 d’octubre va tenir lloc l’acte de presentació a càrrec de l’historiador Alfons Romero Dalmau del llibre *Joan Tutau i Vergés (Figueres 1829-1893)*, obra pòstuma del senador gironí Francesc Ferrer i Gironès, publicat per Cossetània Edicions. El ministre Tutau va introduir el moviment cooperatiu i fou el primer difusor de les cooperatives de consum; també fou precursor dels sindicats agrícoles i capdavanter dels republicans federals. Escrigué a *Almanagues Democràtica i El Ampurdanés*. El 1854 sortí elegit segon alcalde de Figueres. El 1869 guanyà les eleccions a les Corts constituents, on es declarà lliurecanvista, i el 1870 votà contra la monarquia i a favor de la República Federal. El 24 de febrer del 1873 va ser nomenat ministre d’Hisenda.

Congrés “El Paisatge, element vertebrador de la identitat empordanesa”

L’Institut d’Estudis Empordanesos, entitat d’estudis amb més socis de les comarques gironines, dins dels actes de celebració del 50è aniversari de la seva creació, va organitzar els dies 20-22 d’octubre un congrés a Figueres sota el títol dalt escrit. Hi participaren 120 congressistes i foren presentades 58 comunicacions que representen una important aportació tant en la qualitat com en la diversitat dels continguts, a banda de les ponències oficials aportades pel Sr. Jordi Sargatal, president de la Fundació Territori i Paisatge, “La fauna de l’Empordà fa set mil anys”, Sr. Narcís Soler, catedràtic de Prehistòria de la UdG, “L’Empordà a l’antiguitat: de la prehistòria a la humanització del paisatge”, Sr. Josep Fradera, catedràtic d’Història contemporània de la UPF, “Ni sirenes ni pastors: el parany de la identitat”, Sra. Vinyet Panyella, llicenciada en Filologia

catalana, “L’Empordà i la plenitud del paisatge líric” i el Sr. Joan Nogué, catedràtic de Geografia Humana de la UdG i director de l’Observatori del Paisatge, “Paisatge, identitat i territori”. La publicació de les actes tindrà lloc, en dos volums, l’any vinent i es dedicaran al Dr. Albert Compte en reconeixement a la seva dedicació a l’IEE i a la important tasca docent i de recerca realitzada al llarg de la seva vida.

Arxiu Comarcal del Baix Camp

Catalogació de les llicències d’obres

Un dels atractius turístics de la ciutat Reus és la seva arquitectura modernista; tot i ser el bressol d’Antoni Gaudí no conserva cap obra seva però sí el llegat d’altres arquitectes. Darrerament la intervenció pública i privada cara a preservar i restaurar aquests monuments ha estat important, i la recerca de plànols i expedients d’obres ha estat intensa. Des de fa anys l’arxiu comarcal del Baix Camp ha realitzat una voluminosa tasca de catalogació de les llicències d’obres del fons municipal de Reus, el seu número passa de les 50.000, i la seva cronologia s’inicia d’una forma seriada a partir del 1842, tot i haver-ne alguna d’anterior. En la fitxa descriptiva s’ha contemplat els camps del número d’expedient, adreça de l’immoble, propietari, datació, carrer, arquitecte i descripció del document (nova planta, reformes, decoració façana, reconstrucció, enderroc, instal·lació de canonades, serveis, inclusió de plànols, etc.)

Fins ara la secció d’obres i urbanismes (antic foment) ha estat una de les seccions del fons municipal reusenc més consultades tant a nivell administratiu intern com per investigadors, arquitectes, constructors, etc. La utilitat per a l’història de l’art i l’arquitectura és evident però també obre portes a recerques complementàries com és el món de la publicitat, ja que recull les sol·licituds i autoritzacions per a col·locar rètols a les façanes.

Arxiu Comarcal del Baix Penedès

Exposició Ponts, torrents i indústries del Vendrell (1864-2006)

El 20 de novembre va tenir lloc a La Lira Vendrellenca la inauguració de l’exposició “Ponts, torrents i indústries del Vendrell (1864-2006)”, organitzada per l’Arxiu i els Amics de la Història del Vendrell. L’exposició presentava una selecció de fotografies de la col·lecció de Jaume Domingo i Mulet. Aquesta col·lecció ens permet conèixer els efectes de les riudes produïdes al llarg del segle xx (1913, 1952, 1987, 1990, 1995 i 2005) al voltant de la riera de la Bisbal, el torrent Culler i el torrent del Lluc. També ens acosta als ponts que s’han anat construint per millorar

les vies de comunicació i a les obres de canalització per evitar o mitigar els efectes de les riudes. També es documenten diverses indústries de la vila, actualment desaparegudes, que es localitzaven al voltant de la riera de la Bisbal.

L'exposició fou complementada amb un mapa i un plànol que permetien localitzar la xarxa hidrogràfica, les indústries, els ponts i altres indrets emblemàtics del Vendrell. Es va poder visitar fins el 3 de desembre.

Visita dels alcaldes

El 21 de novembre va tenir lloc a la seu de l'Arxiu Comarcal un Consell d'Alcaldes. El motiu de triar l'Arxiu per fer-hi la reunió era el fet de poder visitar les noves instal·lacions i conèixer les obres de millora que hi ha portat a terme el Departament de Cultura enguany. A més dels alcaldes i alcaldesses de la comarca i el president del Consell Comarcal, la visita va comptar amb la presència del Sotsdirector general d'arxius. Les obres han permès millorar l'accés a l'Arxiu amb la col·locació d'una rampa i la construcció d'un nou vestíbul. Cal destacar l'ampliació de la capacitat per conservar-hi documentació, la qual cosa ha suposat la instal·lació d'armaris compactes. Actualment hi ha capacitat per a unes 28.000 capses de documentació. D'aquesta manera, l'Arxiu Comarcal podrà afrontar adientment les necessitats de custòdia provinents tant de les administracions i institucions comarcals, com dels mateixos particulars.

Arxiu Municipal de Barcelona

Obres d'ampliació i reforma de l'Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Històric de la Ciutat

El mes d'octubre, i després d'un any de treballs, foren inaugurades les obres d'ampliació i reforma de l'Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (AHCB-AF), ubicat a la segona planta de l'antic convent de Sant Agustí. Aquesta actuació ha permès millorar les condicions de treball, de tractament, de conservació i de consulta dels fons fotogràfics, així com ampliar, sobretot, els espais destinats a dipòsit dels diferents materials fotogràfics i a l'organització arxivística dels fons. La disponibilitat de més espai, amb l'ocupació de la totalitat de la segona planta de l'edifici esmentat, ha fet possible disposar també d'una sala destinada a la realització d'exposicions de producció pròpia i una millora de l'accés per part dels usuaris i investigadors, el qual es realitza, a partir d'ara, per la plaça Pons i Clerch, 2.

La inauguració de les obres s'ha fet coincidir amb la presentació d'una primera exposició fotogràfica, que porta per títol *Entre la crònica i l'imaginari. Fotografies de la Segona República*, que romandrà oberta fins el proper mes d'abril.

Barcelona, 1931-1934. L'intent d'assolir una normalitat republicana

L'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona dins les activitats del Seminari d'Història de Barcelona, ofereix, en col·laboració amb el programa Majories Urbanes de la Fundació Tàpies, un curs de 12 sessions (del 18 d'octubre de 2006 al 31 de gener de 2007), dirigit pels professors Soledad Bengoechea i Joan Roca, amb participació d'altres deu especialistes. El curs s'insereix en el context de les commemoracions del 75è aniversari de la proclamació de la II República el 14 d'abril de 1931, impulsades per l'Ajuntament de Barcelona, i pretén centrar la mirada en els potencials i els límits de l'assaig de bastir una normalitat republicana i en les seves formulacions durant el període que va des de l'engegada del nou règim polític fins a la tardor de 1934. Les sessions del curs abordaran: en primer lloc, l'estat polític, intel·lectual i social en el punt inicial de l'etapa republicana; en segon lloc, les expectatives de canvi, amb una especial atenció a la condició femenina i a la modernització de l'ensenyament; en tercer lloc, seran abordats alguns dels aspectes més característics de la renovació cultural i artística del període: la música, la literatura i la fotografia; i, finalment, seran objecte d'anàlisi la política municipal barcelonina i el replantejament de l'organització territorial de Catalunya, que inclou la consideració de l'espai metropolità.

II Seminari Internacional d'arxivística de Barcelona

L'Arxiu Municipal de Barcelona, amb el suport de la Sudirecció General d'Arxius de la Generalitat i l'organització no governamental Arxivers sense fronteres, va organitzar entre els dies 13 i 24 de novembre el II Seminari Internacional d'arxivística, seguint el cicle iniciat l'any 2001 quan l'Ajuntament de Barcelona convocà la primera edició.

El seminari va acollir fins a deu arxiviers de les ciutats amb les quals l'Arxiu manté convenis de cooperació en arxivística, és a dir, Campinas (Brasil), Montevideo (Uruguai) i Fès (Marroc), a més d'un arxiver de la República Dominicana, convidat des de la Generalitat.

L'objectiu era donar a conèixer a aquests professionals la metodologia de treball al nostre país i afavorir l'intercanvi mutu d'experiències i la formació contínua en matèria arxivística, tenint en compte també els reptes de la gestió de documents electrònics. Per aquest motiu es va convidar a impartir unes sessions del seminari a l'arxiviera Taïk Bourhis, de la Universitat de Montreal (Canadà), en unes sessions obertes a altres arxiviers d'ambdues institucions.

Durant el seminari, els participants també tingueren l'ocasió d'assistir a les "Jornades Imatge i recerca", que es varen celebrar a Girona els dies 16 i 17 de novembre, així com una sèrie de visites i pràctiques en equipaments d'arxiu.

Arxiu Municipal de Cambrils

Exposició *L'Hospital de Sang de Cambrils als documents*

Del 27 de setembre fins el 15 de novembre de 2006, des de la regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Cambrils es va organitzar una exposició i tot un seguit d'activitats a l'entorn de l'antic Hospital de Sang de Cambrils.

L'Hospital de Sang de Cambrils es va instal·lar l'estiu de 1936 en l'edifici del convent de Sant Josep (a Vinyols i els Arcs), que havia estat confiscat als germans de la Salle. Durant tota la guerra va funcionar com a hospital de reraguarda. Entre altres, va rebre soldats procedents dels fronts d'Aragó i l'Ebre. A l'Hospital se'ls practicaven operacions greus i feien convallescència de les ferides de guerra. També va donar servei, mentre va funcionar, a la població civil de la zona.

El fons documental d'aquesta institució va desaparèixer en acabar la guerra civil. Malgrat tot, en el transcurs de la recerca que estan realitzant l'Arxiu Municipal de Cambrils, el Museu d'Història de Cambrils i els historiadors Manel Tarés i Ignasi Martí, s'han pogut localitzar testimonis orals i també documents municipals, parroquials i personals. Tot plegat ha permès conèixer el funcionament de la institució i també documentar l'existència de 315 enterraments de l'Hospital al cementiri parroquial de Cambrils. Una tria dels documents localitzats foren mostrats a l'exposició *L'Hospital de Sang de Cambrils als documents*.

Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà

Exposició *El retorn dels documents confiscats a Catalunya*

Entre els dies 6 i 17 de setembre, a l'església de Sant Marçal de Montblanc restà oberta l'exposició "El retorn dels documents confiscats a Catalunya". L'acte inaugural va tenir lloc el mateix dia 6 amb la presència de l'alcalde de Montblanc, del president del Consell Comarcal, del director de l'Arxiu Nacional de Catalunya, del president del Centenari de les Festes de la Serra, entre altres autoritats i un nombrós públic. La mostra va tenir un èxit rotund. Per ella hi passaren un total de 894 persones.

Exposició fotogràfica *Memòria Montblanquina. Fons Vicenç Baldrich i Anton Moix*

Entre el 7 i el 24 de setembre es mostrà l'exposició produïda per l'Arxiu Comarcal, amb el títol "Exposició fotogràfica Memòria Montblanquina. Fons Vicenç Baldrich i Anton Moix". Projectió de la pel·lícula "La Cavalcada de Reis del 1927". L'exposició es va inaugurar el dia 7 amb una dissertació del professor de la URV, Dr. Pedro Nogales. En la mostra s'exhibiren una selecció de fotografies d'ambdós fons, amb 86 fotografies ampliades a 40 x 28 cm i 4 a 100 x 65,

totes elles referents a les Festes del Cinquantenari de 1956 i amb instantànies de la dècada de 1950. L'exposició es complementà amb la projecció, d'una manera contínua, de la pel·lícula recuperada i restaurada per la Filmoteca de Catalunya sobres les festes de reis de Montblanc de 1927. Per a la seva difusió, totes aquestes fotos, junt amb la pel·lícula, es varen incloure en un DVD que es podia adquirir junt amb el programa oficial de les Festes del Centenari. L'èxit de l'exposició fou total, ja que els visitants valoraren molt positivament la selecció fotogràfica. En conjunt hi passaren 1.425 persones.

Lliurament dels inventaris dels fons de l'Ajuntament de Vallclara

El dia 4 d'octubre, a la seu del Consell Comarcal de la Conca de Barberà, el president del Consell va fer el lliurament dels inventaris dels fons de l'Ajuntament de Vallclara a la seva alcaldessa, Sra. Isabel Sales. Aquests fons estan dipositats a l'Arxiu Comarcal d'ençà l'any 2004. Una vegada organitzats sabem que comencen a partir de 1850 i ocupen gairebé 30 m.

XXXIIIè Col·loqui de la Societat d'Onomàstica

El cap de setmana del 21 i 22 d'octubre, a la seu de l'Arxiu Comarcal va tenir lloc el XXXIIIè Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, organitzat, per l'Arxiu, junt amb la Societat d'Onomàstica i el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà. En total hi assistiren una seixantena de persones. Es presentaren tres ponències (a càrrec de Ramon Amigó, Eugeni Perea i Carme Plaza) i vint-i-sis comunicacions, deu de les quals feien referència a la Conca de Barberà.

Presentació del llibre *guanyador del VIII premi Aires de la Conca*

El dia 21 d'octubre, a la seu del Consell Comarcal, en un acte multitudinari, va haver-hi la presentació del llibre resultant del VIII premi Aires de la Conca. Aquest porta per títol *Músics i ball a la Conca de Barberà. Un segle d'agrupacions instrumentals (1844-1936). Els casos de Montblanc, l'Espluga de Francolí, Serral i Solivella*, obra de Núria Medrano i Torres.

En aquest acte també es presentà el tríptic de la convocatòria del IX Premi Aires de la Conca de recerca comarcal sobre la Conca de Barberà, amb un termini de presentació d'originals que finirà el 30 de setembre de 2007, amb la previsió de l'atorgament del premi per les festes de Nadal de 2007 i la publicació de l'obra guanyadora en el transcurs de la tardor de 2008.

Ingressos

Aquesta tardor ha ingressat a l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà documentació recuperada del Sindicat Agrícola de Vallclara; així com d'altra documentació corresponent als anys 1994-

99 generada pel Sindicat Agrícola de Montblanc. El Sr. Jaume Vila i Vives ens féu arribar un total de 19 partitures datades entre 1850 i 1930 (algunes d'elles de Josep A. Clavé) que tocaven i cantaven les orquestres de Montblanc, la Vella i la Nova, i el Cor La Fraternitat.

Arxiu Municipal de Constantí

Ordenació de l'arxiu de l'oficina de Serveis Socials de Constant

Després d'aproximadament vuit mesos de feina s'ha enllestit la intervenció a l'arxiu de l'oficina de Serveis Socials de Constantí aprofitant el fet del seu trasllat a un nou edifici. El total de la documentació era inicialment d'uns 30 metres que han quedat reduïts a la meitat, aproximadament, gràcies a l'eliminació d'infinat de còpies innecessàries i fotocòpies sense cap valor administratiu. S'ha dissenyat un quadre de classificació (consensuat amb el personal de l'esmentada oficina) i s'ha elaborat un inventari de tota la documentació.

Arxiu Històric de Girona

Ingrés de documents de les delegacions territorials d'Educació i d'Agricultura

De la Delegació Territorial d'Educació de la Generalitat a Girona ha ingressat la sèrie *Expedients tancats de centres d'ensenyament privat* (1929 - 1986) la qual està formada per 89 expedients d'autorització d'obertura de centres privats de tota la província i cada expedient conté la tramitació de l'obertura del centre amb plànols, plantilla de professors, programes, etc. De la Delegació Territorial d'Agricultura han ingressat nou capses de *Projectes del Ministeri d'Agricultura i d'Obres Públiques* (1953 - 1975). Es tracta de projectes d'acotament d'arrossars i molins arrossers a Pals i altres de la Comissió Mixta, que corresponen a obres de les zones regables del Ter i estudis de viabilitat del Pla de regadiu dels marges del Ter. També han ingressat 6 capses de documentació del *Servicio de Extensión Agraria* (SEA) (1965 - 1977), que contenen plans, memòries i projectes d'agències comarcals; 12 capses de *Projectes de l'Instituto Nacional de Colonización* (INC) (1960-1972), que contenen documentació sobre la zona regable de la Muga i del Ter; 30 capses amb *Projectes de l'Instituto Nacional de Reforma y Desarrollo Agrario* (IRYDA) (1973 - 1988). Aquests organisme creat el 1971 depèn del Ministeri d'Agricultura i concentra les competències dels organismes anteriors com l'INC i el Servicio de Concentración Parcelaria.; setze capses de *Projectes d'inversions per al desenvolupament d'infraestructures de producció agrària* (1986-1990) i una carpeta amb 83 fotografies aèries de la província de Girona. per a la realitza-

ció d'un inventari d'olivars de la província, sd [1980].

Ingressa el fons Obra Pontificia de la Santa Infància 1944-1966

El constitueix un registre en format de fitxes per municipis, on s'hi anotaven les quantitats que cada escola lliurava a aquesta entitat en qualitat d'almoines i batejos. En alguns casos hi figura el nom del mestre/a. Aquesta entitat avui anomenada Obra Pontificia de la Infancia Misionera, pertany a l'organització de l'Església catòlica i s'adreçava als nens i nenes de les escoles a través dels serveis d'Inspecció del Ministeri d'Educació amb l'objectiu de recaptar fons per ajudar a cobrir les necessitats de salut, alimentació, etc. dels infants del tercer món i fer una certa acció de proselitisme religiós per promoure vocacions missioneres.

Ingressa el fons Fàbrica Pagans de Celrà, 1902-1966

Aquest fons conté 956 plànols tècnics que ens mostren la vida de la fàbrica Pagans de Celrà. La majoria estan relacionats amb la maquinària i el seu desenvolupament, també hi ha plànols de la construcció de la fàbrica. L'empresa "Brillas, Pagans & Cia." va ser fundada l'any 1902 pels senyors Pere Pagans de Celrà i Brillas d'Esplugues i es dedicà a la producció d'adobs químics. La primera fàbrica comença les seves activitats el 1902 i va créixer molt ràpidament. El 1915 l'arquitecte Isidre Bosch i Bataller construeix l'edifici modernista que avui és considerat com a patrimoni arquitectònic de protecció cultural. L'empresa tanca definitivament el 1971. A partir dels anys 90 l'ajuntament inicià el projecte de recuperació de l'edifici i una part important dels edificis que formaven el conjunt de la fàbrica han estat rehabilitats i acullen actualment les oficines de l'ajuntament i un actiu centre cultural. La fàbrica Pagans de Celrà que fou una empresa important en el sector químic, és avui un magnífic exemple d'arquitectura industrial i de les noves formes de recuperació del patrimoni. El fons ha estat catalogat per Lluís Frigola Butià.

Exposició sobre els 'papers de Salamanca'

Després de recórrer altres ciutats de Catalunya, del 24 d'octubre al 19 de novembre i amb la col·laboració de l'Ajuntament va arribar a Girona l'exposició "El retorn dels documents confiscats a Catalunya", organitzada pel Departament de Cultura de la Generalitat. L'exposició es va poder visitar al Centre Cultural la Mercè. Com ja és conegut, en aquesta mostra es planteja explícitament com la confiscació dels documents fou una estratègia ben definida i duta a terme per les forces del general Franco amb l'objectiu d'organitzar eficaçment la persecució i repressió dels republicans després de la Guerra Civil. Alhora,

també es fa la crònica de la reivindicació per al retorn d'aquests documents que va començar l'any 1977 i ha durat fins que enguany els documents han tornat a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Exposició Josep Irla, president de la Generalitat a l'exili

Aquesta exposició ha estat produïda per l'Ajuntament de Girona, amb la col·laboració de la Generalitat de Catalunya i la Fundació Josep Irla. Es podrà visitar a l'Arxiu Històric de Girona de l'11 de desembre de 2006 al 31 de gener de 2007 i s'hi podran veure alguns documents originals que es conserven a l'AHG, sobretot referents a l'etapa de Josep Irla com a primer Comissari Delegat de la Generalitat a Girona. L'exposició s'emmarca dins dels actes que s'organitzen a Girona entorn de la figura del Josep Irla "Girona recorda...Josep Irla", iniciats al setembre del 2006 fins al juny del 2007.

Jornada de genealogia

L'Arxiu Històric de Girona i el grup de Recerca Demogràfica i Genealògica de les comarques de Girona, tot continuant la col·laboració habitual, varen organitzar el 25 de novembre de 2006 una jornada de treball entorn del tema de la toponímia. L'activitat programada era una conferència de Josep M. Albaigés amb el títol La toponímia i antroponímia de les terres gironines. El conferenciant és enginyer de camins i llicenciat en econòmiques i és prou conegut pels seus estudis i treballs entorn d'aquest tema i perquè és l'autor d'un gran nombre de publicacions sobre toponímia, entre les quals *El gran llibre dels noms*, *El gran llibre dels cognoms catalans* o el *Diccionari de noms de persona*.

Arxiu Municipal de Girona

El CRDI catalogarà i digitalitzarà més de 8.000 documents fotogràfics

El CRDI té previst durant aquest any dur a terme el tractament digital i descriptiu de tres fons: el fons de l'Ajuntament de Girona, la col·lecció Ajuntament de Girona i el fons Josep Buil Mayral. La gestió del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge comporta actuacions destinades a la preservació del patrimoni fotogràfic i el tractament documental dels fons que conserva per tal de facilitar la seva consulta als estudiosos i a la ciutadania en general. Per aquest motiu es necessari realitzar diferents actuacions per a la identificació i preservació de la documentació en imatge. En aquest sentit s'han contractat treballs de catalogació, digitalització i instal·lació de la documentació amb la funció també, entre altres, de facilitar la difusió a través de la consulta informatitzada dels fons. Amb aquestes contractacions s'actuarà en di-

versos fons: el fons de l'Ajuntament de Girona amb la catalogació i digitalització de 3.000 diapositives; la col·lecció Ajuntament de Girona amb 2.000 fotografies; el fons Josep Buil Mayral.

La intervenció en aquest darrer fons se centrà en treballs de classificació, catalogació, indexació i digitalització de 3.186 fotografies. Aquest fons va ingressar a l'Ajuntament de Girona en diferents fases fins a l'any 1997 i ja va ser objecte d'una primera intervenció bàsica. Josep Buil i Mayral fou un fotògraf *free-lance* de reconeguda trajectòria professional. Exercí la seva activitat a Girona entre els anys 1950 i final dels 60, quan es traslladà definitivament a Eivissa, on continuà la seva tasca professional i la seva participació en entitats d'àmbit fotogràfic. A Girona aquesta participació es concretà en l'impuls, com a soci d'honor i fundador, de l'Associació Fotogràfica i Cinematogràfica de Girona (AFICG), 1965, entre d'altres entitats. L'obra fotogràfica de Josep Buil va avalada per nombrosos premis en certàmens i concursos tan d'àmbit local de les comarques de Girona com estatal i internacional: Euro-Press, García Saez, Mostra Fotogràfica a Xile... Així com per la seva participació en nombroses mostres i exposicions. Col·laborà amb diferents mitjans i agències d'informació i el 1981 li fou concedit el premi d'Eivissa com a Millor Fotògraf de Premsa.

Un llibre sobre la II República a Girona obre la nova col·lecció de l'Arxiu

El llibre *La Segona República i Guerra Civil a Girona (1931-1939)*, publicat per l'Ajuntament, obre la nova col·lecció «Conferències» a l'Arxiu Municipal, que publicarà un volum anual.

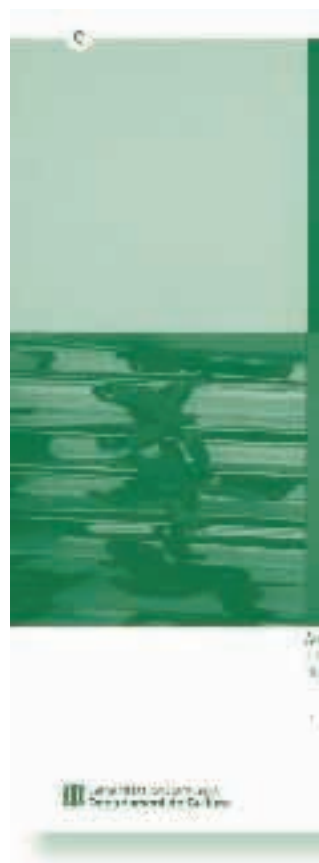
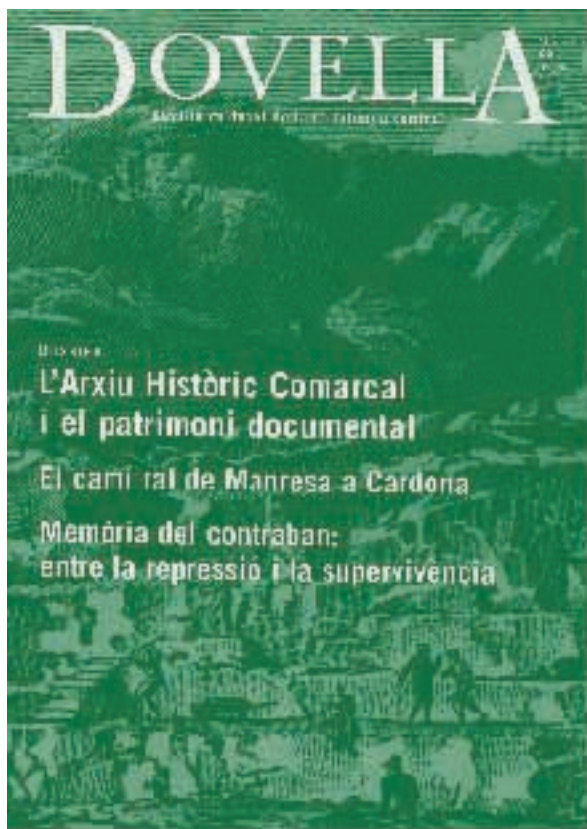
Aquest número 1 de la col·lecció, aplega les conferències que es van pronunciar entre el 20 d'abril i el 25 de maig de 2006 sobre la Segona República i Guerra Civil a Girona, en el context de l'exposició que sobre el mateix tema s'organitzà al Museu d'Història de Girona.

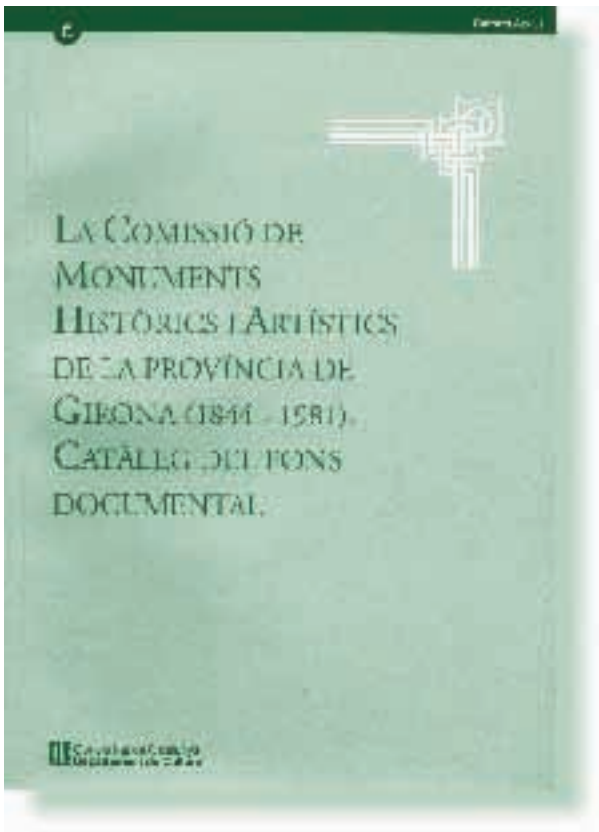
Prologat per l'alcaldeessa, Anna Pagans, el llibre té 6 capítols que es corresponen amb el nombre de conferències de l'esmentat cicle.

Per a l'any 2008 està previst abordar la Guerra del Francès.

Un nou espai per a la documentació dels últims 30 anys de l'Ajuntament

L'Ajuntament de Girona ha estrenat, després d'anys de concentrar el material al quart pis, un nou arxiu administratiu que posa fi a la provisionalitat que ha suposat, durant anys, anar concentrant tota la documentació al quart pis de l'Ajuntament, amb els problemes d'espai que això ha suposat. A les noves instal·lacions s'hi pot accedir des del segon pis de l'Ajuntament. En aquesta planta hi ha la sala de consulta, l'administració i la direcció. No obstant, hi ha dues plantes més, al mateix edifici: a la planta baixa i la primera planta hi ha els dipòsits, així com la

sala de pretractament de la documentació. Té 1.764,82 metres lineals, amb una cabuda de 16.853 unitats d'instal·lació, amb les quals s'omplirien 160 metres cúbics.

La documentació administrativa que l'Ajuntament generi i que tingui menys de cinc anys es conservarà com fins ara, al quart pis de la plaça del Vi. En canvi, al nou arxiu administratiu s'hi traslladarà la que superi aquests cinc anys. S'hi estaran els documents que tinguin entre cinc i trenta anys, temps després del qual la documentació es pot destruir o, si cal i és d'interès, s'ha de conservar. Si aquest darrer és el cas, aquests documents es traslladaran a l'Arxiu Històric.

Girona crea dos webs amb la història en imatges de Sant Narcís i el Pont Major

La història dels barris de Sant Narcís i del Pont Major de Girona es pot seguir en imatges a Internet. L'Ajuntament ha creat dues pàgines web on els internautes poden sorprendre's de Sant Narcís amb la construcció inaugurat al 1952, i del Pont Major amb el descarrilament del tren petit de Palamós al 1924 o amb una exhibició de motoristes de la Policia Municipal passant per cercles de foc al 1981. El coordinador de les exposicions és Joan Boadas i en total contenen 47 fotografies, 21 de Sant Narcís i 26 del Pont Major, i també s'hi ofereixen textos explicatius.

Les que tracten sobre Sant Narcís es poden trobar a l'adreça web www.ajuntament.gi/web/sgdap/sant_narcis. A més de les imatges de l'edificació de les cases, la pàgina recull fotografies de l'arribada de la Verge de Fàtima, les instal·lacions de la Campsa, la transformació de la Ciutat-jardí, la plaça de l'Assumpció, el centre cívic Sant Narcís, l'escola de la Mare de Déu del Mont, les instal·lacions esportives i d'obres d'arranjament. Pel que fa a les del barri del Pont Major, es poden consultar al web www.ajuntament.gi/web/sgdap/pont_major. A més de les del tren petit, s'hi ha penjat fotografies del pont de l'Aigua, el carrer del Pont Major, el lleure i les activitats festives i religioses al barri, personatges populars - com Just M. Casero, l'ensenyament o les destil·leries.

Jornades Imatge i Recerca. 9es Jornades Antoni Varés

Les novenes Jornades Imatges i Recerca d'enguany, del 14 al 17 de novembre, es varen celebrar amb l'objectiu d'establir un debat entorn a la imatge. Iniciades el 1990 i de celebració biennal, les Jornades s'han constituït com un fòrum de referència en l'àmbit del patrimoni fotogràfic i audiovisual.

L'organització anà a càrrec del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) de l'Ajuntament de Girona i l'Associació d'Arxivistes de Catalunya i va comptar amb el suport del Departament de

Cultura de la Generalitat de Catalunya - Subdirecció General d'Arxius, el Ministeri de Educació i Cultura - Subdirecció General de los Archivos Estatales. També col·laboraren l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya (IEFC), l'Associació de Museòlegs de Catalunya, la Unió de Professionals de la Imatge i Fotografia de Catalunya i ANABAD.

Els primers dos dies (15 i 16) es dedicaren a la realització del taller *Fons fotogràfics: estratègies i tècniques per a un ingrés adequat* que impartí el conservador de fotografia Àngel Fuentes amb l'objectiu d'aportar coneixements per al desenvolupament d'estratègies que garanteixin l'adequada relació entre els béns culturals, el seu estat de conservació, el temps de resposta dels nous documents, els recursos humans i els recursos econòmics.

Els dies 17 i 18 es celebraren les Jornades a l'Hotel AC Palau de Bellavista amb una assistència de 210 persones, tots ells professionals vinculats d'alguna manera al món de la imatge. Principalment destaca la presència d'arxivistes, fotògrafs, conservadors, bibliotecaris i documentalistes. Les procedències són diverses i tot i que la majoria d'assistents són de diferents indrets de Catalunya i de l'Estat Espanyol, un 10 % provenen d'altres països europeus i d'Amèrica. Concretament hi ha representants de Grècia, Suïssa, Àustria, França, Regne Unit, Portugal, República Dominicana, Uruguai, Mèxic i Brasil. A més de 3 persones procedents del Marroc. En definitiva, una bona mostra de la consolidació internacional de l'esdeveniment.

Entre els ponents fou destacable la presència d'Anne Cartier-Bresson, directora de l'Atelier de Restauration et de Conservation des Photographies de la Ville de Paris i una de les persones més reconegudes a nivell mundial en l'àmbit de la conservació de la fotografia. També la d'Angela i Ian Moor del Centre for Photographic Conservation de Londres amb un bagatge important en l'experiència de formar professionals de la conservació. Werner Matt parlà del sistema d'arxius fotogràfics i audiovisuals d'Àustria i Richard Ranft, procedent de la British Library, se centrà en el tema de la conservació dels documents sonors. La missió, contingut i objectius del Memoriav, centre de referència europea situat a Berna, foren exposats pel seu director, Kurt Deggeller, i Teresa Siza va fer el mateix en relació al centre que ella dirigeix a Porto i Lisboa, el Centro Português de Fotografia. Com a representació catalana, Sílvia Domènec, directora de l'Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Històric de la ciutat de Barcelona i per tant, responsable d'una de les col·leccions de fotografia més importants del nostre país.

Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes Demarcació de Girona

La Secció d'Arxius d'Arquitectura del Consell Internacional d'Arxius es reuneix a Girona

Els propers dies 9 i 10 de novembre, organitzat per l'Arxiu Municipal de Girona i l'Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes - Demarcació de Girona, va tenir lloc a la ciutat de Girona la reunió del comitè executiu de la Secció d'Arxius d'Arquitectura del Consell Internacional d'Arxius (ICA/SAR). Aquesta Secció té com a objectiu promoure la identificació i preservació dels arxius d'arquitectura per tal de fer-los accessibles als investigadors i públic en general, impulsar-ne l'aplicació de pràctiques arxivístiques adequades, afavorir-ne el seu desenvolupament en aquelles zones del món on no hi ha centres especialitzats i esdevenir un fòrum per a totes les persones responsables o vinculades a aquest tipus de documentació.

A la reunió, que es va plantejar com un acte dels que se celebren en el marc de les activitats de celebració de l'Any Masó, hi assistiren sis arxivistes i arxivistes membres de l'esmentat comitè executiu:

- Maria Luísa Conde, Fiscalía General del Estado, Madrid (ICA/SAR Presidenta)
- João Vieira, Direccão-Geral dos Edifícios e Monumentos Nacionais, Lisboa (ICA/SAR Secretari)
- Manuel Blanco, Universidad Politécnica de Madrid, Madrid;
- Mariet Willinge, Netherlands Architecture Institute, Rotterdam;
- Maygene Daniels, National Gallery of Art, Washington;
- Robert Desaulniers, Canadian Center for Architecture, Montreal.

Arxiu Municipal de l'Hospitalet de Llobregat

Exposició Per la sanitat. L'Hospitalet en lluita

L'Arxiu Municipal de l'Hospitalet de Llobregat (c/ Cobalt 57) ha organitzat una exposició intitolada "Per la sanitat, l'Hospitalet en lluita" que es pot visitar a la seu de l'arxiu fins el 7 de gener de 2007. Es tracta d'una breu narració de l'evolució de les condicions sanitàries al llarg de la història de l'Hospitalet. Plafons, documents, imatges i objectes serveixen per il·lustrar com era la vida, la situació de la sanitat, les demandes de la població, alguns protagonistes destacats i els espais de la sanitat. Acompanya l'exposició una petita selecció d'objectes cedits pel Museu d'Història de l'Hospitalet i del Laboratori de Salut Pública de l'Ajuntament.

El contingut expositiu s'ha realitzat a partir de l'adaptació del treball de recerca de secundària de l'Eliseu Esterlich Galera i la proposta de dis-

seny museogràfic dels alumnes del Màster en Museologia i Gestió del Patrimoni cultural (UB).

Arxiu Municipal de Lleida

Jornades sobre els llibres de crims de la ciutat de Lleida: la justícia local a Catalunya

L'Arxiu Municipal de Lleida i la Universitat de Lleida, organitzen per als dies 6 i 7 de març de 2007 les Jornades titulades "Els llibres de crims de la ciutat de Lleida: la justícia local a Catalunya" que es realitzaran en la seu de l'Institut Municipal de Cultura a Lleida.

La sèrie documental dels Llibres de Crims que es conserva en l'arxiu municipal de Lleida, la conformen 80 llibres que abracen un període ampli de la història local d'aquesta ciutat, (1308-1700). Aquests llibres recullen les deliberacions del Tribunal de Coltellades, aquest estava integrat pel veguer i pels prohoms de ventura que tenien el caràcter i la força de jutges en causes criminals. La base de la seva actuació es trobava ja en la *Carta de Poblament* (1150), en el *Privilegi del Consolat* (1197) i en les *Consuetudines Ilerdenses*, recopilades per Guillem Botet, cònsol de la ciutat, el 1228.

En els llibres de crims hi trobarem processos judicials motivats per causes ben diferents. Els delictes que hi apareixen s'han anat repetint al llarg de la història i les seves tipologies i característiques externes han estat força similars. Hi trobem delictes de caràcter violent, per robatori, furt o frau, per alteració de les normes, reglaments i ordenances establertes per l'autoritat, delictes contra la moral, etc.

Tot i això es dona la circumstància que aquests documents es trobaven en males condicions de conservació, degut als diferents trasllats de documentació de l'arxiu. Això ha comportat un procés de restauració dels mateixos, encara no finalitzat, fent que s'hagués de realitzar un esforç pressupostari important.

Amb l'objectiu de difondre aquests fons documentals, i les possibilitats que ofereixen a la recerca, l'arxiu municipal de Lleida junt amb la Universitat de Lleida, organitza aquestes jornades. Però per damunt de tot, volem posar de manifest la necessitat d'acabar el procés de restauració dels mateixos, complint amb el nostre compromís de preservació del patrimoni de la ciutat.

Arxiu Comarcal del Maresme

Sant Cebrià de Vallalta i els seus documents, 1771-1970

Del 23 de setembre al 8 d'octubre es va dur a terme l'exposició de 45 documents emblemàtics procedents de l'arxiu municipal de Sant Cebrià de Vallalta, exposició organitzada per l'Ajunta-

ment amb el suport tècnic de l'Arxiu Comarcal, i amb la col·laboració del Centre d'Estudis Sant Cebrià que també va contribuir a donar a conèixer el patrimoni documental santcebríanenc amb la realització de 8 panels sobre el context de 8 auques seleccionades dels seus fons. L'Ajuntament ha editat un catàleg amb la descripció dels documents que s'han exposat (12 pàgines).

Dissabtes a l'Arxiu

Continuant amb la realització de tallers arxivístics als dissabtes al matí, el dia 30 de setembre s'ha celebrat el dedicat a "Introducció a la identificació de les tècniques fotogràfiques des de l'origen de la fotografia" a cura de Pau Maynés i Tolosa, que va resultar molt interdisciplinària per la participació d'arxivistes/res, museòlegs/gues, bibliotecàries i membres de centres d'estudis.

Exposició Caldes d'Estrac, refugiats i solidaritat durant la guerra 1936-1939

El dia 20 d'octubre es va inaugurar l'exposició sobre refugiats i solidaritat durant la guerra civil (1936-1939) organitzada per l'Ajuntament de Caldes d'Estrac, amb el suport del programa per al memorial democràtic del Departament de Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya, la col·laboració de l'associació local Arts i Lletres i l'Arxiu Nacional de Catalunya, i amb el suport tècnic en la recerca dels documents exposats i en el text del catàleg de l'Arxiu Comarcal de Mataró. El total de documents exposats ha estat de 130, descrits en el catàleg que ha editat l'Ajuntament (30 pàgines).

Arxiu Comarcal de la Noguera

XIè Curs d'estiu de la Càtedra d'Estudis Medievals Comtat d'Urgell

Els dies 12, 13 i 14 de juliol va tenir lloc a Balaguer, l'XI Curs d'estiu de la Càtedra d'Estudis Medievals Comtat d'Urgell, on s'hi van aplegar els millors especialistes en història medieval d'àmbit internacional per tractar el tema Natura i desenvolupament. El medi ambient a l'Edat Mitjana. Aquest curs està organitzat pel Consell Comarcal de la Noguera, per la Universitat de Lleida i, des de la passada edició i amb motiu del conveni de col·laboració econòmica signat entre el Departament de Cultura i la Universitat de Lleida, per l'Arxiu Comarcal de la Noguera.

L'edició d'enguany ha comptat amb gairebé 70 alumnes. Aquesta xifra és important no només perquè supera el nombre d'inscripcions de la passada edició, sinó també perquè situa el curs, en quant a participació, al capdavant dels cursos d'estiu que es realitzen a tot l'Estat. Les ponències del curs són publicades cada any en la Col·lecció Aurembiaix d'Urgell. L'edició de les actes del curs és un fet molt valuós, donat que re-

solen la difusió dels continguts i contribueixen a atorgar una major consideració del curs.

Taller de gestió de documents i arxius municipals

El propassat 15 de novembre, l'Arxiu Comarcal de la Noguera va organitzar un curs pràctic d'introducció a la gestió dels documents municipals, des de l'oficina a l'arxiu definitiu. El curs era adreçat als secretaris i al personal administratiu dels ajuntaments de la comarca encarregat de la gestió documental i fou impartit per Trini Camats, arxivista de l'Ajuntament de Balaguer, i Maite Pedrol, directora de l'Arxiu Comarcal de la Noguera.

Curs d'Iniciació a la recerca històrica: Taller de paleografia bàsica

Primer taller d'iniciació a la recerca històrica de l'Arxiu Comarcal de la Noguera, adreçat als investigadors novells i aficionats a la història en general.

L'objectiu era donar a conèixer els tipus de documents més comuns dels arxius i facilitar-ne la seva identificació i comprensió. La metodologia consistí en la pràctica paleogràfica amb diversos exemples de documents de l'arxiu comarcal.

El curs va ser impartit els dies 21, 22 i 23 de novembre a Arxiu Comarcal de la Noguera, per Elena Cantarell, professora de Ciències i Tècniques Historiogràfiques de la Universitat de Barcelona.

Arxiu Municipal de Palafrugell

La destinació de la documentació dels alcaldes i dels regidors

En el moment de cessar en les seves funcions l'alcalde i els regidors -d'acord amb la legislació vigent sobre arxius i documents- han de vetllar tant per la documentació generada com a conseqüència de la pràctica administrativa com per la vinculada al càrrec polític que han ocupat, amb l'excepció dels documents de caràcter personal que no tenen incidència directa en el desenvolupament de la seva funció i que es poden considerar de la seva propietat (dietaris, diaris, ressenyes o comentaris personals a les actuacions pròpies). La Junta de Govern Local de l'Ajuntament de Palafrugell de 24 d'agost ha fixat en un protocol el destí de la documentació dels alcaldes i dels regidors, que poden optar entre l'entrega al seu successor/a o l'ingrés a l'Arxiu municipal, comunicant la decisió presa al secretari de la corporació.

Un testimoni de la II República i la Guerra Civil: els diaris d'un jove sabater

Els diaris de Lluís Ros i Medir (Palafrugell 1911-1994), un jove sabater, ens descriuen el dia a dia

de Palafrugell durant la Segona República (apunts en una llibreta sobre el temps, el futbol, el cinema, les festes, la política, etc) i les vicissituds d'un membre de la 144 Brigada Mixta en els fronts d'Aragó i del Segre; al ser cridat al front Ros s'emportà un petit bloc on continuà la seva tasca memorialista, ara d'una guerra viscuda a primera línia. Els diaris varen ser cedits l'any 2000 a l'Ajuntament de Palafrugell per Miquel Ros, fill de Lluís, i es conserven a l'AMP, i són un testimoni ben interessant del que van viure molts joves de la generació de Lluís Ros.

El dia 27 d'octubre es va presentar el llibre *Memòria de la república i la Guerra Civil. El testimoni de Lluís Ros i Medir (1932-1938)*, a cura de l'historiador Jordi Gaitx Moltó. Inclou una presentació del regidor de Cultura Xavier Rocas i un pròleg d'Àngel Duarte, catedràtic d'Història Contemporània de la Universitat de Girona. Aquest és el sisè llibre que edita l'Ajuntament de Palafrugell, amb la col·laboració de la Diputació de Girona, posant a l'abast documents d'arxiu transcrits i comentats per especialistes en cada temàtica. La coordinació dels volums és de l'Arxiu Municipal de Palafrugell.

Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà

L'exposició Recull d'imatges de la Vallferrera (1900-1979): una proposta diferent

A l'Arxiu ja fa una colla d'anys que s'organitzen exposicions de fotografies antigues a partir de imatges de particulars. Fins ara, aquestes exposicions s'articulaven al voltant d'un tema (família, dona, festa, etc.) i abraçaven tota la comarca. L'exposició que s'organitzà enguany fou singular perquè va néixer d'una proposta dels veïns de la Vallferrera (Alins) i va significar un canvi important en el sistema de treball. Un voluntari va anar a totes les cases a la recerca d'imatges i posteriorment les va documentar amb l'ajut de veïns amb memòria privilegiada; per una altra part, va suposar la realització d'un muntatge fora de l'edifici de l'arxiu, amb els problemes logístics que això comportava.

Després d'un any de treball, l'exposició es va inaugurar el 24 de juny, enmig d'una gran expectació. La resposta i la implicació dels habitants de la Vall encoratja a continuar treballant en la mateixa línia, i justifica els esforços realitzats. Es tracta d'una de les exposicions més visitades de les que s'han fet fins ara a l'arxiu, però a més, els veïns tenen ara una altra percepció de l'arxiu, el senten molt més proper a ells.

L'exposició va estar oberta fins el 15 d'agost. Les visites les va coordinar la Comissió de Festes d'Alins i Pagès Editors ha editat el catàleg del mateix títol.

Arxiu Comarcal del Priorat

Una nova revista cultural

L'11 d'octubre, a les 20 h., va tenir lloc a la seu de l'Arxiu Comarcal la presentació d'una nova revista cultural del Priorat: *Lo Violí*, editada pel Centre d'Estudis del Priorat (CEP). L'acte de presentació el dugué a terme Josep Santesmases, president de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, i també hi intervingueren el president del CEP, Eduard Barceló, i un representant del consell de redacció de la revista, Josep Maria Pons.

Arxiu Comarcal del Ripollès

Ingrés de documents del Jutjat de Primera Instància i Instrucció de Ripoll

A mitjan mes de juliol de 2006 ha ingressat a l'Arxiu Comarcal (ACRI) la segona transferència procedent del Jutjat de Primera Instància i Instrucció de Ripoll. El volum total de la documentació ingressada abasta 70 metres lineals. Les sèries són les següents: procediments civils, procediments penals (diligències prèvies, judicis de faltes, procediments abreujats i executòries) i registre civil (Ripoll i Parròquia de Ripoll). Les dates extremes de la documentació abasten des de l'any 1871 fins al 1999.

Dipòsit de dues escriptures del segle XVIII

Durant el mes de setembre de 2006, han ingressat dos interessants documents notarials, de caràcter particular, fruit del dipòsit efectuat, respectivament, per la Sra. Elisabet Riera i els germans Carles i Xavier Puig; tracten, l'un, del reconeixement del pagament d'un censal fet per Francesc Querba, rector de l'església de Sant Quintí de Puigrodon (Campdevàrol) a favor de Joan Canal Alabau, de Sant Jaume de Querbalbs (1735). L'altre document ingressat consigna la venda d'una casa i el seu pati interior fet per Eudald Font, mestre de cases, a Joan Viladecans, pagès (1777).

Documents del Grup de Folkloristes de Ripoll i de Tomàs Raguer i Fossas

Durant els primers sis mesos de l'any 2006 s'ha procedit a la redacció de l'inventari de dues sub-sèries emblemàtiques de l'ACRI. Es tracta, d'una banda, de tota la documentació generada pel Grup de Folkloristes de Ripoll durant la confecció del Cançoner del Ripollès, recerca efectuada a les primeres dècades del segle XX. I, de l'altra, la correspondència cultural i les notes de Tomàs Raguer i Fossas, fundador de l'Arxiu-Museu de Ripoll, les quals encara constitueixen la base de tota la recerca que utilitza els fons de l'ACRI.

Còpia en microfilm de la documentació reproduïda per la Societat Genealògica d'Utah

L'any 2005, el Departament de Cultura de la Generalitat i la Societat Genealògica de Utah (EUA) van signar un conveni de col·laboració per tal de realitzar el microfilm de la documentació conservada a la Xarxa d'Arxius de la Generalitat. L'interès d'aquesta entitat se centra en la documentació que pugui ser susceptible de ser utilitzada en la recerca familiar o genealògica. L'Arxiu Comarcal del Ripollès (ACRI), conscient de la importància de disposar d'una còpia de seguretat d'aquesta documentació —ja sigui en microfilm o en digital—, ha estat un dels primers centres de la Xarxa on s'ha intervingut. Els tècnics de la Societat van romandre a l'ACRI des del mes de novembre de 2005 fins al de febrer de 2006. Les sèries documentals que s'han microfilmades, a grans trets, són les de padrons d'habitants i de cèdules personals, censos de població, expedients de lleves (quintes) i els fons parroquials que es conserven a l'ACRI (Ripoll, Sant Bartomeu de Llaers, Sant Quintí de Puigrodon, Sant Julià de Salter i Santa Maria de Vidabona). Des del passat mes d'agost de 2006, una còpia de tot el material en suport microfilm es troba consultable des de l'Arxiu Comarcal.

Digitalització de la premsa editada a la comarca del Ripollès

En la línia iniciada l'any 2005, l'ACRI ha continuat amb la digitalització de la premsa editada a la comarca del Ripollès. Ben aviat, per mitjà del web de l'Arxiu (www.acri.cat), es trobaran disponibles noves capçaleres de periòdics, com *El Ripollès* (1954-1967), *Pluma Libre* (1936-1937) i *La Veu del Freser* (1920-1921).

Projecte de digitalització de les actes municipals del Ripollès

L'any 2006, s'ha iniciat, amb la col·laboració dels ajuntaments implicats, un nou projecte dedicat a la digitalització de les actes municipals del Ripollès. La motivació principal d'aquesta iniciativa ha estat la preservació dels originals perquè el seu estat de conservació, en la majoria dels casos, presentava greus deficiències. En aquesta primera fase, hem tractat els fons dels municipis de Ripoll (1803-1880), Planoles (1845-1900) i Sant Joan de les Abadesses.

Exposicions *La Flor de Maig* i *El cançoner popular català*

Amb motiu de l'exposició commemorativa del primer centenari de la societat coral «La Flor de Maig», de Ripoll, que va tenir lloc durant els mesos d'abril i maig de 2006, l'Arxiu Comarcal va cedir en qualitat de préstec un conjunt de documents i programes d'activitats relacionats amb la llarga història d'aquesta entitat. Va destacar especialment, un cartell de grans dimensions

editat en ocasió de les festes de Santa Maria de Ripoll de l'any 1927.

El Museu de Montserrat acull, fins al 28 de gener de 2007, l'exposició “El cançoner popular català” (1841-1936), organitzada pel Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana. L'Arxiu Comarcal del Ripollès hi participa amb el préstec d'un conjunt de documents relacionats amb el Cançoner del Ripollès, així com de partitures musicals de cançons populars.

Jornada sobre els fons documentals per a l'estudi del territori

El dia 11 de novembre de 2006, l'Arxiu Comarcal del Ripollès va organitzar una jornada dedicada a l'estudi i a l'exposició d'experiències sobre els fons documentals per a l'estudi del territori. Hi intervingueren els senyors Jordi Bolòs i Víctor Hurtado (Arqueologia del paisatge: principals fonts d'informació. Els “atles històrics”: procés d'elaboració), Marcel Pujol Hamelink (Les tipologies documentals: la reconstrucció de la trama urbana i rural de Roses entre els segles XIV i XVI), Albert Riera i Pairó (L'organització eclesiàstica de l'espai: l'exemple de Bàscara) i Elvis Mallorquí (L'organització municipal de l'espai: Lloret de Mar i les masies del seu terme).

Arxiu Municipal de la Roca del Vallès

Un cens de la parròquia de Santa Agnès consultable en format digital

L'Arxiu Municipal de la Roca ha dut a terme, durant el mesos de juny i juliol, la digitalització d'un llibre de gran valor històric. Es tracta d'un cens parroquial cedit per mossèn Albert Torrens, rector de la Parròquia de Santa Agnès, on relaciona, de forma molt detallada, els veïns del poble i els oficis religiosos que practicaven.

Al final de cada llistat, el mossèn que signava, feia un petit resum del nombre d'ànimes que havien congregat, diferenciant entre homes i dones. El llibre comprèn dels anys 1.888 al 1.934. És especialment interessant la part del llibre on es relacionen els habitants de cada casa, amb les dades del seu naixement, casament i defunció, els noms dels pares, els canvis de domicili, etc. Aquest llibre es pot consultar en format digital a l'Arxiu Municipal de la Roca del Vallès, ja que l'original es retorna a la Parròquia de Santa Agnès un cop ha estat escanejat.

L'Arxiu es troba a la Biblioteca Pública de la Roca, al carrer Lope de Vega número 10. El telèfon-fax és el 938 420 716, i el correu electrònic: arxiu@laroca.org.

Fotografies de La Unió Coral Centre i Energia

La Unió Coral Centre i Energia és l'entitat més antiga que trobem a la Roca del Vallès. Per par-

lar dels seus orígens ens hem de remuntar al 1904, quan un grup de persones van decidir crear una societat on a més del cant oferien classes d'ensenyament general als seus socis. Així va néixer la "Societat Instructiva El Centre de la Roca".

A partir d'aquí la nova entitat va començar a desplaçar-se per indrets de Catalunya oferint els seus concerts com per exemple a Granollers, Barcelona i Figueres, una vertadera fita per l'època.

L'any 1916 sorgeix una altre coral a la Roca, amb el nom de "Societat Coral l'Energia" i de seguida apareixerien les primeres rivalitats entre les dues entitats. El Centre i l'Energia van representar una partició d'interessos, mentre que els primers eren coneguts com "el partit de dalt", els segons eren denominats com "el partit de baix".

No és fins el 1932 quan les dues directives acorden organitzar excursions plegades, per iniciar un acostament entre els seus socis. Amb l'esforç de les dues entitats s'aconsegueix traspasar les fronteres i fan un excursió a Perpinyà. Però amb l'inici de la nostra Guerra el 1936 l'activitat de les entitats van quedar paralitzada.

El 1947 un grup de roquerols amb afició al cant i amb un respecte a les tradicions van decidir fusionar les dues corals, que el 1936 van quedar dissoltes. La nova entitat va rebre el nom de "Unió Coral Centre i Energia"

Des d'aquest moment la Coral, com és anomenada al poble, va créixer en importància i en nombre de cantants. El 1972 es va convertir en una coral mixta i es va inaugurar l'actual local social. A més es va crear la coral infantil.

A la dècada dels 80 i 90 la Coral es va consolidar a Espanya i Europa, fent viatges a llocs tan importants com Viena, Celldomolk (Hongria) o Itàlia. Des de fa uns mesos, unes 150 fotografies d'aquesta entitat es poden consultar a l'Arxiu Municipal de la Roca del Vallès, en format electrònic. Les tasques de digitalització es van dur a terme durant els mesos d'agost i setembre de 2005, restant a l'espera de ser utilitzades per tot hom que hi estigui interessat.

Arxiu Històric de Sabadell

Publicació de l'inventari de l'hemeroteca local

El dia 6 de juny es va presentar l'*Inventari de l'hemeroteca local: publicacions periòdiques sabadellenques (1854-2004)*, editat per l'Arxiu Històric de Sabadell i confeccionat per la responsable de la seva Hemeroteca, Gisela Figueras.

L'inventari constitueix el quart número de la col·lecció "Eines de l'Arxiu" i recull el gran volum de premsa històrica i publicacions periòdiques més modernes, que ha alimentat l'hemeroteca local de l'AHS des de la segona meitat del segle XIX. L'obra és el resultat de la intervenció sobre l'hemeroteca local durant els darrers anys

i mostra totes les capçaleres sabadellenques disponibles a l'Arxiu Històric de Sabadell des de 1854 fins a 2004.

L'Inventari de l'hemeroteca local compta amb un pròleg de Maria del Tura Molas, directora de l'Hemeroteca de la Biblioteca de Catalunya, i amb una introducció sobre els orígens de l'hemeroteca i la intervenció tècnica sobre la col·lecció. Les dades de cada títol es representen sota una fitxa descriptiva de la publicació i s'acompanyen de la fotografia del primer número. Per tal de facilitar la cerca dins les més de 1.000 capçaleres que s'hi descriuen, la publicació disposa de quatre índexs: d'editors, de matèries, cronològic i un índex de títols complementari al repertori que l'any 1972 va publicar Joan Puig i Pujol.

L'obra neix amb la intenció d'esdevenir un instrument que satisfaci les exigències de la recerca històrica i alhora que impulsi la proliferació d'estudis de la història de la premsa a la ciutat.

Per a l'obtenció de l'inventari us podeu poseu-vos en contacte amb l'Arxiu Històric: tel. 93 726 87 77 o escriviu a ahs@ajsabadell.cat.

Arxiu Comarcal de la Selva

Aprovació en el Ple del Consell Comarcal de la Selva del Manual de gestió i del Quadre de classificació dels documents administratius

A proposta de l'Arxiu Comarcal, el Consell Comarcal de la Selva ha decidit engegar la implementació d'un sistema de gestió de la seva documentació administrativa. En aquest sentit té previst aprovar en el Ple del mes de novembre la proposta de *Quadre de classificació* i el *Manual de gestió dels documents administratius*, a fi i efecte de ser desenvolupats a partir del 2007. Durant el 2006 ha estat contractada una persona per a realitzar una anàlisi de la producció documental i de les funcions i activitats que desenvolupa el Consell i posteriorment confeccionar un quadre de classificació uniforme per a classificar els documents de gestió. Un cop realitzada aquesta tasca i aprovats pel Ple del Consell el quadre i el corresponent manual per gestionar el conjunt de la documentació administrativa, es previst realitzar les activitats formatives necessàries per a implementar el sistema. S'han iniciat passes també per adquirir una aplicació informàtica que gestioni el sistema.

Ingrés del fons Jovent del Poble

Aquesta entitat fou entre els anys 80 i 90 del segle passat una de les més actives de Santa Coloma de Farners. Organitzava tot tipus d'actes culturals, lúdics i festius i fou la introductora del moviment "Rialles" a la població. Foren els iniciadors entre altres activitats de la "Festa de la Ratafia" de considerable relleu comarcal. Altres

entitats l'han substituït en l'actualitat. Un dels fundadors conservava el fons que aplega documentació administrativa de l'entitat, cartells i programes de les activitats i fotografies i l'ha donat a l'arxiu.

Arxiu Comarcal del Solsonès

Relats de dones d'Andalusia al Solsonès. Un projecte de reconstrucció de la memòria històrica
"Relats de dones" és un projecte que té per objectiu reflexionar sobre el paper de les dones en els moviments socials i en els processos migratoris. El procés, es basa en la participació i implicació de les dones que van arribar al Solsonès fa 50 anys procedents, bàsicament, d'Andalusia. La recerca es condueix a través de la recopilació de material fotogràfic i entrevistes que recullen les seves vivències. Aquesta iniciativa és a càrrec de l'Arxiu Comarcal del Solsonès, el Punt d'informació i Atenció a les Dones i el Pla de Ciutadania i Immigració del Consell Comarcal del Solsonès.

Digitalització de les fotografies de l'Ajuntament de Solsona

El passat mes de juliol es va iniciar la digitalització de les fotografies històriques del fons de l'Ajuntament de Solsona. En el marc d'aquesta acció s'ha procedit a la reinstal·lació dels esmentats documents en unitats d'instal·lació neutres i estables. Així com a la descripció a nivell d'unitat documental.

Consulta de l'hemeroteca auxiliar digitalitzada

Des de la tardor s'ofereix als usuari/es de l'ACS el servei de consulta de l'hemeroteca auxiliar que es va digitalitzar l'estiu passat. El servei, accessible des de la sala de consulta, permet la cerca per text lliure, amb la visualització de les cerques tant en format text com en format imatge digital.

Arxiu Històric de Tarragona

Els plànols topogràfics parcel·laris de Rústica

Després d'haver estat sotmesos a un obligat procés de neteja i desinfecció, ja es troben disponibles per a la seva consulta els plànols topogràfics parcel·laris del Cadastre de rústica (els anomenats *catastrones*), transferits l'any passat per la Gerència Territorial del Cadastre. Realitzats per l'Instituto Geográfico y Catastral durant el període comprès entre 1927 i 1960, sumen un total de 4.765 exemplars, a escala 1:500, 1:1.000, 1:2000, 1:5.000 i 1:10.000 i corresponen a 134 municipis -inclòs el de la Mussara, actualment abandonat i agregat de Vilaplana-. Sobresurten en especial Tortosa (507), localitat seguida del

Perelló (188), Tivissa (159), Ulldecona (140), Roquetes (124), Amposta (102), Montblanc (94), Vandellòs (87)... A part de la informació sobre els límits de les finques (parcel·les i subparcel·les) i els seus propietaris per polígons, posseeixen, per les curioses indicacions que presenten, un gran interès en relació amb els masos, casetes, cabanes, fàbriques i edificis diversos, camins, eres, basses i altres sistemes de regatge..., a més de la toponímia. Poden vincular-se amb les cèdules de propietat dels respectius municipis, que abasten entre els anys 50 i 80.

Pràctiques a l'Arxiu

Amb l'objectiu d'afavorir les habilitats professionals i facilitar la inserció laboral dels estudiants, el Departament de Cultura de la Generalitat i la Universitat Rovira i Virgili han signat un conveni de col·laboració per tal que els alumnes universitaris puguin realitzar pràctiques a l'Arxiu Històric de Tarragona.

Una de les premisses d'aquest acord es que les pràctiques a realitzar hauran d'estar directament vinculades amb l'ensenyament que cursi l'estudiant i s'han de dur a terme sempre de forma compatible amb la dedicació acadèmica.

Les pràctiques seran tutelades pel personal tècnic de l'arxiu. Està previst que una primera aplicació d'aquest conveni es porti a terme amb els alumnes de la Unitat Predepartamental de Comunicació Audiovisual, Publicitat i Periodisme, que portaran a terme la descripció del *Fons Tàrraco Visió* integrat exclusivament per documentació audiovisual i que en l'actualitat presenta problemes d'accés.

Restauració de dos daguerreotips

Dins el material que integra la Fototeca de l'Arxiu Històric de Tarragona s'han localitzat dos documents fotogràfics únics, vertaderes joies de la història de la fotografia.

Es tracta de dues imatges aconseguïdes mitjançant la tècnica fotogràfica del Daguerreotip i que formen part de la col·lecció dipositada a l'AHT per part de l'Agrupació Fotogràfica de Tarragona l'octubre de l'any 2003. Aquesta col·lecció està integrada per imatges datades entre mitjan segle XIX i primers del segle XX, i la gran majoria es troba en suport vidre. Els diferents processos fotogràfics que podem trobar en aquesta col·lecció ens permeten tenir una perspectiva de l'evolució de la tècnica fotogràfica en aquest període.

Els Daguerreotips restaurats, segons fonts de l'Agrupació Fotogràfica de Tarragona varen ser adquirits per membres d'aquesta entitat vers l'any 1980, juntament amb d'altre material fotogràfic, a l'anticuari Agapito, que tenia la seva seu a la plaça del Pallol de Tarragona. La seva procedència és desconeguda.

La mida de les plaques (11,5x15cm) suggereixen que varen ser realitzades a la segona meitat del segle XIX, en una època en que la tècnica dels Daguerreotips ja havia avançat força, ja que els primers daguerreotips acostumaven a presentar formats mes reduïts.

Pel que fa al contingut de les imatges, podem dir que es tracta de dos retrats de persones no identificades. Cal remarcar el fet que l'autor anònim de les imatges va introduir manualment retocs de color per ressaltar determinats complements dels personatges. Aquestes fotografies restaurades resten dipositades a l'AHT a disposició dels usuaris que vulguin consultar-les.

Nous instruments de difusió

Amb la voluntat de continuar i potenciar la difusió de l'activitat de l'arxiu, de la documentació que conté i els serveis que presta, el passat mes de juliol es va publicar un nou número del Butlletí informatiu, amb la incorporació de tres noves seccions (Arxius Municipals del Tarragonès, Silenci...s'investiga i Amb personalitat pròpia). Recordem que aquest instrument es accessible també des de la pàgina web del centre en format PDF.

Així mateix, s'ha actualitzat el quadríptic informatiu, que presenta com a principal novetat una revisió exhaustiva del quadre de fons, adaptant-lo a la realitat de la documentació dipositada i als serveis oferts pel centre.

Tractament de conservació i preservació del fons Fotografia Canadell

Continuant la tasca iniciada l'any 2005, s'ha realitzat una segona fase de tractament del fons Fotografia Canadell, que ha comportat la digitalització de 25.000 imatges de diferents formats i la neteja i preservació de 7.200 imatges de negatius de 35 mm. en blanc i negre.

Paral·lelament, es continua amb la descripció informatitzada del fons, que actualment ja compta amb un total de 6.620 registres.

Inventari del fons de l'Institut Nacional d'Estadística

Generat per la Delegació Provincial de Tarragona, aquest fons va ingressar a l'AHT en diverses etapes entre els anys 1980 a 1993. El seu volum es de 72'5 metres lineals de documentació en paper instal·lats en 640 carpetes i 290 caixes. Fins ara, l'únic instrument de descripció de què es disposava era la relació que acompanyava el fons en el moment en que fou transferit, la qual cosa en limitava l'accés.

La documentació del fons es pot dividir en dos blocs: d'una banda, la documentació administrativa de la pròpia Delegació i, de l'altra, els documents generats per al Delegació en la seva funció de recollida de dades estadístiques per

a ser transferides cap als serveis centrals de l'Institut.

A banda de la descripció, el tractament ha comportat també la substitució de les unitats d'instal·lació deteriorades i la informatització de l'inventari, que significa una evident millora en l'accés al fons per part dels usuaris.

Nou lector-reproductor de microfilms

L'Arxiu ha incorporat un nou lector-reproductor de microfilms. Aquest aparell es caracteritza per estar connectat a un PC, la qual cosa permet visualitzar les imatges mitjançant en el monitor i, si es necessari, millorar-ne la qualitat mitjançant un programa de tractament d'imatges, alhora que permet imprimir els documents a través de la xarxa d'impressores del centre.

Arxiu Central del Port de Tarragona

II Premi d'Investigació Port de Tarragona

L'any 2004 l'Autoritat Portuària de Tarragona convocà el I Premi d'Investigació Port de Tarragona amb l'objectiu de fomentar la investigació i els estudis sobre el port i el seu entorn més immediat. El premi, de periodicitat bianual, es fallà a finals del mes de gener de 2006 i l'obra guanyadora sortirà publicada a finals d'aquest mateix any.

Aquest 2006 es convoca el II Premi d'Investigació Port de Tarragona, les bases del qual, es poden consultar a la pàgina web del Port de Tarragona, a l'adreça www.porttarragona.cat, o sol·licitar-les a l'Arxiu Central del Port o al Servei de Publicacions del Port.

Arxiu Municipal de Terrassa

Ingressos de fons d'arquitectura i de cooperativisme agrícola

Recentment han ingressat a l'Arxiu Històric de Terrassa, secció de l'Arxiu Municipal d'aquesta ciutat, dos fons importants per la seva integritat i pel contingut informatiu. D'una banda, el fons Joan Baca i Reixach (Ripollet, 1905 - Terrassa, 2003), arquitecte, que llegà a la ciutat el seu fons de projectes d'obres i abundosa documentació relacionada, amb un total 6.695 unitats documentals compostes. El fons, que comprèn els anys 1933 a 1988, és representatiu de les construccions industrials d'una època de gran expansió manufacturera de la ciutat, però també conté projectes de molts altres edificis terrassencs, institucionals i privats. També inclou un bon nombre de projectes de moltes altres poblacions de Catalunya i especialment d'habitacions a diversos pobles del Baix Empordà.

D'altra banda, el fons de la Cooperativa Agrícola

de Terrassa (1920-1983), que és testimoni de l'últim període d'activitat agrícola de la ciutat. Hi destaca la documentació sobre producció vinícola, comerç de pinsos i llavors, cooperativa de consum i la producció d'un molí d'oli, a més d'una interessant col·lecció fotogràfica dels anys 1940 al 1975.

Arxiu Comarcal de l'Urgell

Exposició "El retorn dels documents confiscats a Catalunya"

El dimecres 29 de novembre a la Biblioteca Comarcal de Tàrraga va tenir lloc l'acte d'inauguració de l'exposició "El retorn dels documents confiscats a Catalunya", la qual es va poder visitar fins el 12 de desembre de 2006. Aquesta exposició ha estat organitzada per l'Arxiu Comarcal de l'Urgell dins dels actes del mes de novembre que Tàrraga dedica a la Memòria Històrica.

Archiu Generau d'Aran

Ingressos

La família Sandaran Fontfreda ha ingressat, per contracte de dipòsit, el fons personal del seu avi, Jusèp Sandaran Bacaria de ca Ferret de Canejan que va néixer el dia 31 de gener de 1875. Sandaran va viure molt temps a Barcelona i aquí va escriure, entre 1908 i 1913, diversos poemes i conferències, en aranès i català, sobre la Val d'Aran. Va morir l'any 1942.

El fons es format per manuscrits de Jusèp Sandaran Bacaria (estudis de la llengua aranesa, poemes, conferències, obres de teatre...), correspondència amb altres autors contemporanis i fotografies d'ell i la seva família. El conjunt documental és format per documentació patrimonial de la família España de Salardú (Naut Aran), composta de testaments, capítols matrimonials, escriptures, compra-ventes, certificats, rebuts, contribucions, etc. Destaca la documentació personal d'un dels seus membres, Antonio España, que va ser alcalde de Salardú a finals del segle XIX.

El fons s'enriquí amb el llibre de capítols del Consell de la Bartiera (agrupació dels municipis de Salardú e Tredòs) dels anys 1692 a 1735, en el qual trobem els arrendaments de les muntanyes compartides per aquests dos pobles.

L'arxiu a la ràdio

L'Archiu Generau d'Aran comença la seva vuitena temporada (2006-2007) d'emissions a la ràdio pública de Catalunya, desconnexions per a la Val d'Aran. Es pot escoltar qualsevol dia de la setmana des de la pàgina web de Catalunya Radio, a l'apartat *Ràdio a la carta*, programa, *Aran, meddia aranès*. L'espai ocupa els darrers minuts.

Arxiu Comarcal del Vallès Oriental

Ingressos

Fons CEIP Pereanton de Granollers (1861-1988), 2 m. Es tracta del col·legi d'ensenyament primari més antic de Granollers. Conté llibres registre d'assistència a classe, llibres de comptes i llibres d'actes de reunions de mestres així com alguns llibres de text del període 1910-1975. Un fons molt interessant per a estudiar l'evolució i la història de l'educació a la capital comarcal.

Fons Oficina Liquidadora de Mollet del Vallès (1986-2001) 10 m. Transferència de les sèries documentals següents: impost de successions, expedients de devolució, certificats de descobert i estats mensuals i trimestrals.

Fons Josep Molas Rupelo, 12 m. Fons personal del que fou directiu de l'empresa Sedes Fàbregues de Mollet i alcalde de Sant Fost de 1942 a 1952; també va ser corresponsal a Mollet i rodalies del setmanari Vallès editat a Granollers. La documentació correspon al període 1916-1987. Podem concloure que és un fons molt interessant per a la història econòmica, social i política de la subcomarca del Baix Vallès.

Inventari del patrimoni documental

El mes de juliol van començar els treballs de realització de l'inventari del patrimoni documental del Vallès Oriental, en compliment de l'article 30.1 de la vigent Llei d'Arxius i Documents. En aquesta primera fase s'està realitzant un cens d'arxius d'organismes públics com ajuntaments, consell comarcal, col·legis d'ensenyament primari o instituts d'ensenyament secundari, entre d'altres. Un cop s'acabi aquesta etapa, es preveu que l'any vinent es passi a inventariar o censar els arxius o centres documentals privats.

Donació de l'inventari de protocols del districte del 1903

El dia 29 de setembre, amb assistència de les autoritats locals i comarcals i la cap de coordinació de la Subdirecció General d'Arxius, va tenir lloc l'acte de lliurament de l'inventari de l'arxiu protocols del districte de Granollers de l'any 1903, del qual n'és autor Santiago Montagud. El director de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, Laureà Pagarolas va pronunciar una breu conferència. Es tracta d'una donació gestionada pel Centre d'Estudis de Granollers.

Exposició "El retorn dels papers confiscats"

Aquesta exposició es podrà veure a l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental del 31 de gener a l'11 de febrer de 2007. Una esperada mostra dels documents catalans retornats des de l'Arxiu de la Guerra Civil de Salamanca.

Arxiu Comarcal de Les Garrigues

I Jornades sobre el patrimoni documental de les Garrigues

Fruit de l'interès que ha despertat entre la societat civil la futura creació de l'Arxiu Comarcal a les Borges Blanques, els dissabtes 8 i 15 de juliol del 2006, els centres d'estudis de les Garrigues i de la Conca de Barberà, en col·laboració amb el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, el Consell Comarcal de les Garrigues, l'Ajuntament de les Borges Blanques, l'Institut Ramon Muntaner i el Centre d'Estudis Local del Vilosell organitzaren les *I Jornades sobre el patrimoni documental de les Garrigues*. En total es pre-

sentaren onze comunicacions i es realitzaren dues taules rodones amb gran assistència de públic, el qual mostrà molt d'interès a disposar de l'esmentada infraestructura per tal de preservar, inventariar i difondre la documentació d'institucions públiques i entitats privades. Recordem que durant la passada guerra civil es destruïren els fons del registre de la propietat i de les notaries. En les sessions de treball hi participaren diversos alcaldes i investigadors de la comarca, així com arxiviers de Cervera, Lleida i Montblanc. La darrera sessió comptà amb la intervenció del subdirector general d'arxius, Ramon Alberch i Fugueras.

Rerefons

L'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès obté la certificació de la norma ISO 9001-2000 que avala un sistema de gestió de la qualitat.

Josep Maria Masachs i Suriol, director de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès

Amb data de juliol del 2006, l'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès, va obtenir la certificació ISO 9001:2000 que comporta l'establiment d'una sèrie d'actuacions i rutines que garanteixen de forma veraç i avaluable, que el treball diari del centre, tant l'intern com l'adreçat als usuaris externs, es fa en un entorn de qualitat.

Amb l'antecedent de la obtenció d'aquesta mateixa certificació per l'Arxiu Nacional de Catalunya l'any 2003, des de la Subdirecció General d'Arxius es va fer el plantejament d'estendre-la a diversos centres d'arxiu de la Generalitat. Tot i pertànyer a un mateix àmbit d'actuació i competència, les diferències de tamany, funcions i estructura, entre l'Arxiu Nacional de Catalunya i els arxius comarcals, va implicar que des de l'inici

del procés, s'elaborés un estudi específic per adaptar els requeriments de la Norma a la singularitat orgànica i funcional dels arxius comarcals, reflectint la complexa multiplicitat d'institucions implicades en la seva gestió i funcionament i l'encaix entre elles per aconseguir satisfer els requisits exigits per obtenir la certificació.

Els objectius de la norma ISO 9001:2000, son aconseguir mitjançant la millora i el foment de les relacions entre els treballadors del centre, el màxim rendiment i, al mateix temps, augmentar la qualitat final del servei que s'ofereix. És bàsic el treball en equip, i que cadascú prengui la responsabilitat de desenvolupar de forma satisfactòria el treball encomanat segons el nivell marcat en

la definició dels objectius establerts en el manual de qualitat. La ISO 9001-2000, basa la seva filosofia en el fet de que totes les organitzacions depenen dels seus "clients" i, per tant, s'han d'interpretar i entendre les seves necessitats presents i futures i afirma que només treballant en un entorn de qualitat, es poden garantir uns estàndards objectivables de excel·lència del servei. L'objectiu final que s'espera cobrir amb la certificació, és el de garantir la satisfacció de l'usuari. Tots els processos desenvolupats en la Norma, han d'estar escrits, avaluats i aprovats per la direcció. S'han d'executar, i a més, s'ha de deixar constància escrita de què han estat realitzats. En tot moment s'ha de poder fer un seguiment de tots els treballs i s'ha de poder certificar la seva execució com a garantia que es segueix el procediment correcte i que es garanteix una excel·lència en el servei.

Atesa la singularitat dels arxius comarcals, on les dotacions de personal no són grans i, a més, sovint no depenen de la mateixa administració, el responsable principal de la implementació de la Norma a l'Arxiu, és el director del centre, que serà també el responsable de desenvolupar-la, d'assegurar que es compleixen els procediments i de què es fan totes les rutines establertes per garantir el manteniment de la qualitat. També s'ha de fer càrrec d'avaluar la seva aplicació en tot el centre i detectar les disfuncionalitats, posant remei en aquells casos on es detectin incidències que puguin derivar en no conformitats. Per poder aplicar la Norma, cal que des de la direcció del centre es defineixi quina és la política de qualitat, també cal establir de forma clara els objectius estratègics del centre, el seu organigrama i indicar els nivells de responsabilitat que assumeix cadascun dels treballadors del centre. S'han de buscar i definir els objectius de millora en funció de les necessitats detectades i, en darrer terme, s'ha de fomentar la formació del personal per poder assolir els objectius fixats.

En el cas de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès, per aplicar la política de qualitat i obtenir els objectius fixats, hem basat el desenvolupament de la Norma en nou procediments que han de documentar els diferents elements per certificar la bona pràctica arxivística. El procediment de control de la

documentació té com objectiu el seguiment de la gestió dels documents i dels registres generats per les activitats desenvolupades per l'arxiu. S'aplica a tots els documents que formen part del sistema de gestió de la qualitat, i és la garantia de la traçabilitat de totes les feines marcades com a necessàries per la Norma. Un segon procediment és el d'*incidències i reclamacions*, on s'hi descriuen totes les activitats o serveis que hagin estat detectats com a no conformes, d'acord amb els estàndards de qualitat establerts pels nostres proveïdors, per a la realització dels nostres serveis o qualsevol incidència de caràcter intern. Si és l'usuari qui detecta la no conformitat, deriva cap a una reclamació. D'aquest procediment, se'n deriva un tercer d'*accions correctives i preventives*, mitjançant el qual el centre ha de documentar que ha trobat un problema i ha d'explicitar el remei que adopta per esmenar les anomalies detectades.

La norma obliga a fer un seguiment continuat de l'estat de satisfacció de l'usuari a través d'enquestes anònimes, per valorar el nivell de qualitat dels serveis que ofereix l'arxiu i del grau de satisfacció de l'usuari. També són obligatòries les auditories internes per poder avaluar si existeixen desviacions de les necessitats dels usuaris i corregir allò que s'aparti dels objectius marcats.

Un procediment que ens singularitza davant d'altres centres, és el de *selecció de personal*. En el nostre cas, hem de ser determinants a l'hora de seleccionar el personal que ha de fer tasques continuades o esporàdiques al nostre arxiu. Aquest personal depèn orgànicament del Consell Comarcal o bé de l'Ajuntament, i per aquest motiu, cal que des de la direcció de l'arxiu es defineixin els perfils i les aptituds que ha de reunir els candidats que optin a desenvolupar aquestes tasques. Al ser receptors, que no productors de documentació, també s'ha establert un procediment sobre *tractament arxivístic i formació a titulars*. Com que la documentació que ingressa a l'arxiu no sempre ho fa ben classificada, ordenada o descrita, s'ha de detectar des de on arriba de forma defectuosa i incidir-hi, formant al personal de les unitats productores que no tenen els criteris suficients per a una correcta gestió. Hem de formar als responsables en origen perquè quan arribi la documentació a l'arxiu puguem garantir que ens arriba completa,

classificada, ordenada i descrita amb el seu full de transferència. Finalment, queden els procediments que fan referència a la gestió de les consultes, on es registren els moviments de documentació tant als usuaris externs com als titulars de la documentació i els procediments d'ingressos de documentació, com a forma de registrar les diferents fórmules d'ingrés de documents: transferència, donació, compra, etc...

Fent una valoració global de tot el procés de implantació de la norma ISO 9001:2000, es pot afirmar que l'Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès, en el desenvolupament de la seva

activitat, ja complia la major part dels requisits del sistema, però mancava la part més important: poder demostrar-ho. El que s'ha fet amb la Norma, ha estat sistematitzar tota la feina en un conjunt de procediments que recullen les diferents tasques de les que abans no en quedava constància escrita. També serveix per detectar els problemes i poder-los resoldre abans que afectin de forma directa al servei i per estar tranquil al saber que s'està treballant amb uns estàndards que garanteixen un bon servei al usuari extern i a la pròpia administració que diposita els seus fons documentals a l'arxiu.

Els deu primers mesos del 2006 més de 46.000 persones han visitat l'exposició "El retorn dels documents confiscats a Catalunya"

Francesc Olivé Ollé. Àrea d'Acció Cultural-SDANC. Arxiu Nacional de Catalunya.

Des de començaments d'enguany més de quaranta sis mil persones han visitat ja l'exposició "El retorn dels documents confiscats a Catalunya" que es pot veure en les tres exposicions itinerants de la mostra que recorreran fins l'estiu vinent les quarantena de ciutats i viles que l'han sol·licitat.

L'exposició explica el procés de confiscació documental que va patir Catalunya arran de la guerra civil espanyola, la finalitat informativa i repressiva de la requisita, la història de la reivindicació, quina documentació ha retornat fins ara, i a qui pertany. La mostra s'estructura en els set àmbits següents: Presentació; la confiscació dels documents a Catalunya (1936-1940); la finali-

tat informativa i repressiva de la confiscació (1936-1975); la crònica de la reivindicació (1977-2006); el retorn dels documents; la recuperació de l'arxiu de la Generalitat de Catalunya, i epíleg.

El discurs expositiu de "El retorn dels documents confiscats a Catalunya" permet aprofundir en una reflexió sobre la fragmentació i la dispersió d'arxius arran de la Guerra Civil i la repressió franquista, per què i qui va confiscar documentació?, com es va dur a terme aquesta confiscació documental?, i a qui i què es va confiscar? Explica també per a què i com es van fer servir els documents confiscats, així com

les finalitats repressives de la informació aplegada. Fa una cronologia de la reivindicació, assenyalant el què s'ha reivindicat, el per què de la reivindicació i qui ho ha reivindicat. Remarca, així mateix, quins són els documents retornats, a qui es retornen i el procés del quan i com es retornen a Catalunya. Mostra també que contenia l'arxiu de la Generalitat de Catalunya, el que es va perdre i allò que ara es recupera. En la conclusió s'apunta com el retorn dels documents confiscats comporta un cert reconeixement d'uns drets que havien estat arrabassats per la dictadura franquista, com permet superar un sentiment de greuge compartit per molts ciutadans, i com augmenta l'accessibilitat a unes fonts importants per a l'estudi de la societat catalana del segle XX.

L'exposició, de caràcter itinerant, primer es va poder veure a Barcelona (Palau Moja, del 25 de gener a l'11 de març) quan tot just havia arribat la documentació procedent de l'Arxiu General de la Guerra Civil Espanyola (Salamanca), i després començà un recorregut que fins ara l'ha dut a Lleida (Arxiu Històric Provincial de Lleida, del 6 de maig a l'11 de juny), a Amposta (Museu del Montsià, del 21 de juny al 15 d'agost), a Manresa (Centre Cultural "El Casino", del 25 d'agost al 8 d'octubre) i a Girona (Centre Cultural "La Mercè", del 24 d'octubre al 19 de novembre), està previst que tot seguit viatgi a Perpinyà (30 de novembre a 13 de desembre) i després a Tarragona (entre el 22 de desembre al 21 de gener de 2007).

A partir del passat mes de setembre s'inicià també una doble itinerància de la mateixa exposició, però amb un format més petit, d'uns cent metres quadrats de superfície. D'aquesta manera es fa possible que pugui ser contemplada en espais expositius adequats i més habituals en moltes poblacions de Catalunya. Aquestes dues mostres mantenen però, malgrat les seves dimensions més reduïdes, el mateix contingut que l'exposició originària i està previst que fins els juliol de l'any vinent recorri la quarantena llarga de municipis que l'han sol·licitat. Fins ara s'ha pogut veure a Sant Boi de Llobregat (Museu Can Torrent, del 6 al 17 de setembre), a Montblanc (Antic Hospital de Sant Marçal, del 6 al 17 de setembre), a

Sant Joan Despí (Can Negre, del 20 de setembre a l'1 d'octubre), al Vendrell (Teatre la Lira, del 20 de setembre a l'1 d'octubre), a Gavà (Centre d'Història, del 5 al 15 d'octubre), a Alcover (Museu Municipal d'Alcover, del 5 al 15 d'octubre) i a Valls (Museu de Valls, del 18 al 29 d'octubre). Fins a finals d'any està previst que l'exposició sigui exposada a Sant Feliu de Llobregat i Cervera (del 15 al 26 de novembre), Esparreguera i Tàrrrega (del 29 de novembre al 12 de desembre), Terrassa i Artesa de Lleida (del 15 al 26 de desembre), i a Cerdanyola del Vallès i Flix (del 29 de desembre al 14 de gener de 2007).

Cal valorar com a molt gran l'interès suscitat per l'exposició, a tenor només del seu alt nombre de visitants que desglossat per poblacions és el que segueix:

Barcelona	30.120
Lleida	3.000
Amposta	2.835
Manresa	5.897
Montblanc	894
El Vendrell	341
Alcover	841
Valls	300
St. Boi de Llobregat	1.275
Sant Joan Despí	479
Gavà	198
Total	46.180

Cal també remarcar que dins d'aquests visitants hi ha una part que és públic escolar que a més de visitar l'exposició, ha pogut treballar amb els materials didàctics elaborats pel Servei Didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya i editats dins de les col·leccions del propi Arxiu Nacional. També amb motiu de l'exposició, el Departament de Cultura i l'Arxiu Nacional de Catalunya han editat un catàleg de la mateixa.

Més informació sobre les dates i els llocs on es podrà visitar aquesta exposició a <http://cultura.gencat.net/anc/>

Memòries d'un arxivador de secà

Albert Villaró

A l'arxiu on treballa l'arxivador els documents s'amaguen dins de caixes de cartró. Com a tot arreu, si fa no fa. N'hi ha unes de grises, que estan grapades i es tanquen amb una goma que s'ajusta a un ganxet metàl·lic. No les podríem pas posar com a exemple d'ergonomia, i l'enginyer tècnic papirofleja que les va dissenyar va quedar ben desencansat. De vegades, les costures cedeixen i les puntes de les grapes que queden a l'aire provoquen ferides en la delicada pell de l'arxivador, que té por que algun dia pugui morir en acte de servei, víctima d'una septicèmia aguda o del terrible tètanus. Els predecessors de l'arxivador en el càrrec –els pioners heroics, els pares arxivers que van elaborar quadres de classificació i van començar a obrir camins en la selva documental– no van gosar escriure directament damunt de les capsas. Amb una paciència d'amanuense, van rotular damunt d'unes etiquetes normalitzades els noms dels fons, les sèries, les subsèries i les signatures. Encabat, les enganxaven a la caixa amb una generosa dosi de goma aràbiga, marca Pelikan. Veure-les tan ben arreglades era un espectacle tranquil·litzador: tot estava sota control, cap detall del contingut d'aquell bededéu de caixes s'escapava a la norma. Feia un munt de goig.

Però l'adhesiu que manté unides les etiquetes i el cartró té els seus criteris propis sobre l'eficiència del sistema. Els productes químics, tan creguts ells, no entenen de durabilitat ni d'eficàcia. Els polisacàrids i les glicoproteïnes van a la seva i evolucionen, cristal·litzen, es precipiten, s'alteren, sense tenir en compte les incomoditats que el seu capteniment pugui provocar.

Un matí de novembre l'arxivador entra al dipòsit, a fer la primera ronda. De seguida nota que ha passat alguna cosa: una etiqueta solitària repta damunt del terra. Ai, coi de món. L'arxivador fa córrer els armaris compactes tenallat per un horrible presentiment. Com si fossin fulles seques que només esperen una ventada per caure, quatre-centes vint-i-tres etiquetes abandonen de patac les seves posicions. Sense avisar, com si s'haguessin posat d'acord, com si haguessin obeït una consigna, com si haguessin fet cas a les ordres d'un sabotejador enemic. L'arxivador ha refet el trencaclosques, armat de paciència i retoladors permanents. Però hi ha mitja dotzena de caixes que no han pogut ser identificades. No s'ha pogut establir cap vincle entre les caixes i les etiquetes desaparellades. Hom diria que sobren. L'arxivador pensa que ha estat cosa del maligne, i no s'atreveix a obrir-les. Té una mica de por.

Bibliografia

ALDANONDO SALVAVERRÍ, Isabel. "El patrimoni cultural de les confessions religioses" [en línia]. *Revista catalana de dret públic*. Núm. 33, (novembre, 2006). <<http://www.eapc.es/rcdp/numeros/0033.htm>> [consulta: 20 novembre 2006]

Arxiu Històric de Tarragona. Butlletí informatiu, N. 9, Tarragona, juliol 2006. 12 p.

Catàleg de la postal olotina. 1 (1900-1910). Olot: Arxiu d'Imatges d'Olot, 2006. 130 p.

BALCELLS I GONZÁLEZ, Albert. *Francesc Martorell i Trabal. Semblança biogràfica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2006. Semblances, 44. 26 p.

CERMENO MARTORELL, Lluís; SARDÀ FONT, Jaume. "La Norma ISO 15489: 2001 Información y Documentación – Gestión de Documentos: aproximación general a su entorno normativo". A: AABADOM. *Boletín de la Asociación Asturiana de bibliotecarios, archiveros, documentalistas y museólogos*. Año XVI núm. 2/2, juliol-desembre 2005, p. 1-12.

"Inventariat el fons arxivístic i documental de can Barrera", *Butlletí municipal*, 100 (Teià, novembre-desembre 2006), p. 17.

La problemàtica dels fons en el patrimoni documental. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius, 2006. Arxivística i Gestió Documental. Conservació i restauració, 1. 87 p.

"L'Arxiu Històric Comarcal i el patrimoni documental", *Dovella. Revista cultural de la Catalunya central*, 91 (Manresa, Primavera-estiu 2006), p. 3-21.

FIGUERAS i CIENFUENTES, Gisela. *Inventari de l'hemeroteca local: Publicacions periòdiques sabadellenques (1854-2004)*. Sabadell: Arxiu Històric, 2006. Eines de l'Arxiu, 4. 351 p.

GRAU i PUJOL, Josep M.T. "El fons documental de la pre-só del partit de Reus (guerra civil i franquisme)". A: *Butlletí informatiu de l'Arxiu Municipal de Reus*, 12 (Reus, 2006), p. 6-17.

MATAS i BALAGUER, Josep (dir.); LLORENS i RAMS, Josep M.; PLANA i PAR, Clàudia; COSTA i VIARNÉS, Immaculada. *La Comissió de Monuments Històrics i Artístics de la Província de Girona (1844-1981). Catàleg del fons documental*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, Direcció General del Patrimoni Cultural, Subdirecció General d'Arxius, 2006. Guies, Inventaris i Catàlegs, Sèrie Catàlegs, 2. 272 p.

Memòria d'Arxius 2005. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius, 2006. 538 p.

Memòria de la República i la Guerra Civil. El testimoni de Lluís Ros i Medir (1932-1938), edició a cura de Jordi Gaitx i Moltó. Ajuntament de Palafrugell, 2006.

Protocol de les Festes Majors de Reus. Actualització 2006. Reus: Arxiu Municipal, 2006.. (Publicacions de l'Arxiu Municipal de Reus, 11). 141 p.

PUIGVERT I GURT, Xavier. "El subfons de la notaria de la Ral". A: *El Cartipàs*. N. 10 (Olot, desembre 2006), p. 2.

SIMÓ I NOGUERA, Carles; TORRENTS i ROSÉS, Àngels. *Inventaris d'arxius parroquials de la diòcesi de Tortosa i de l'Alta Ribagorça*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General del Patrimoni Cultural. Subdirecció General d'Arxius, 2006. Arxius i documents: Eines de recerca, 1. 337 p.

SOLÉ, M. Teresa. *Imatges al castell. Guia de fons amb imatges i col·leccions fotogràfiques*. Girona: Arxiu Comarcal del Baix Empordà, novembre 2006. 94 p.

ARXIUS. Butlletí de la Subdirecció general d'Arxius. Número 48, tardor-hivern 2006.
 Edita: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya.
 Redacció: Subdirecció general d'Arxius, carrer Portaferriça, 1 -Palau Moja-, 08002 Barcelona
 A/e: arxius.cultura@gencat.net - <http://cultura.gencat.net/arxius>
 Direcció i secretaria: Subdirecció general d'Arxius. Àrea de Coordinació general d'Arxius.
 Secció de Projectes i Protecció del Patrimoni Documental
 Consell de redacció: R. Alberch i Fugueras, F. Balada i Bosch, L. Cermenó i Martorell,
 M. Corominas i Noguera, M. Font i Vinyes, R. Ibarra i Ollé, A. Magrinyà i Rull, B. Martínez i
 Raduà, X. Pedrals i Costa, R. Planes i Albets, P. Puig i Ustrell, J. Serchs i Serra,
 A. Villaró i Boix.
 Disseny gràfic: America Sanchez i Albert Planas / Tipografia: PMN Caecilia.
 Impressió: Printing Súria, SL. / Tiratge: 2.500 exemplars
 Dipòsit legal: B-17.466-93 / ISSN: 1133-3774